

Türkiye Sağlık Hizmetlerinin Finansmanı ve Sağlık Harcamalarının Analizi

2002-2013 Dönemi

Mehmet ATASEVER
Mayıs , 2015

Sunum Planı

A- Giriş	3
B- Sağlık Harcamalarının Gelişimi (2002-2013 Dönemi)	4
C- Finansmanı Sağlayanlara Göre Sağlık Harcamaları (2002-2013 Dönemi)	10
D- Hizmet Sunucularına Göre Sağlık Harcamaları (2002-2013 Dönemi)	17
E- Fonksiyonlarına Göre Sağlık Harcamaları (2002-2013 Dönemi)	28
F- Niteliğine Göre Sağlık Harcamaları (2002-2013 Dönemi)	31
G- Sağlık Harcamaları Analizi (2002-2013 Dönemi)	41
H- Değerlendirme ve Sonuç	45

“Türkiye Sağlık Hizmetlerinin Finansmanı ve Sağlık Harcamalarının Analizi 2002-2013 Dönemi” kitabında, söz konusu dönemde sağlık harcamalarında meydana gelen gelişmeleri ayrıntılı olarak incelenmek amacıyla kapsamlı bir çalışma yapılmıştır.

TÜİK'in finansman kaynağı ve hizmet fonksiyonlarına göre yayınlamış olduğu sağlık harcamaları, Türkiye Sağlık Sistemine daha uygun olduğu düşünülen ve pratik işleyişini daha iyi anlatan; finansmanı sağlayanlar, hizmet sunucuları, hizmet fonksiyonları ve sağlık harcamalarının niteliğine göre dört farklı şekilde sınıflandırılmıştır.

Sağlık harcamalarındaki gelişmelerin daha iyi anlaşılması için 2002 yılı temel kıstas olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmayla 2002-2013 döneminde izlenen sağlık politikalarının etkileri incelenerek, sonuçları analiz edilmiş ve bu hususla ilgili resmin tamamına, farklı perspektiflerden bakılarak bu konuda çalışma yürütenlere yol göstermeye çalışılmıştır.

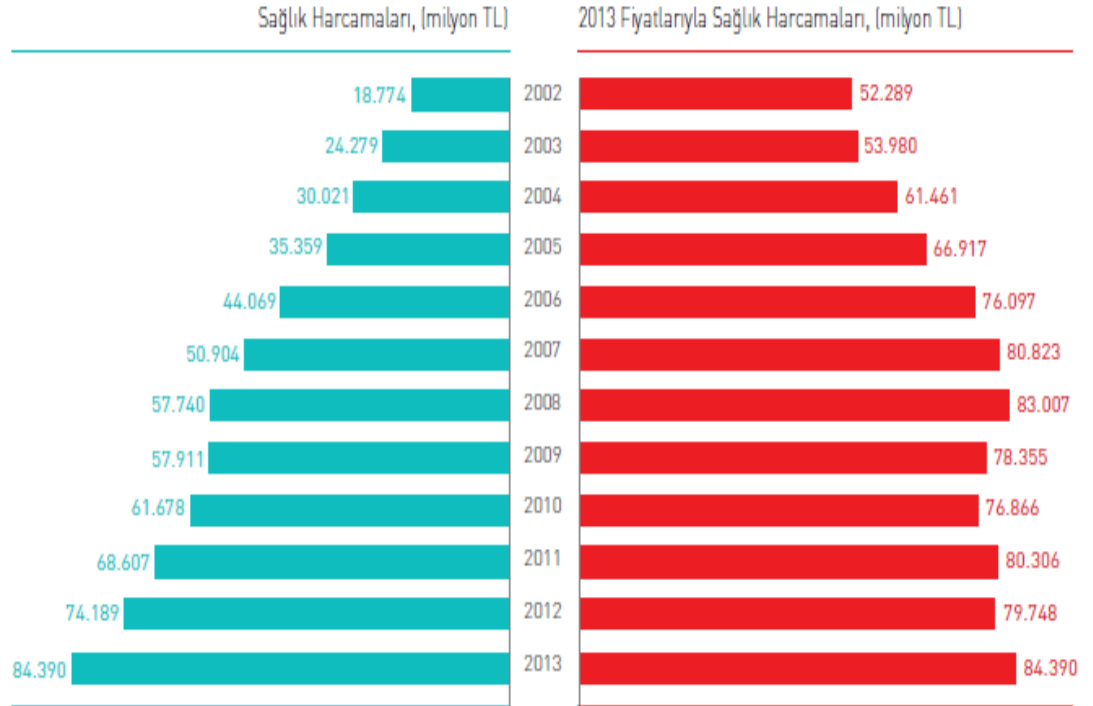

B- Sağlık Harcamalarının Gelişimi (2002-2013 Dönemi)

Sağlık Harcamalarının Gelişimi

Milyon TL

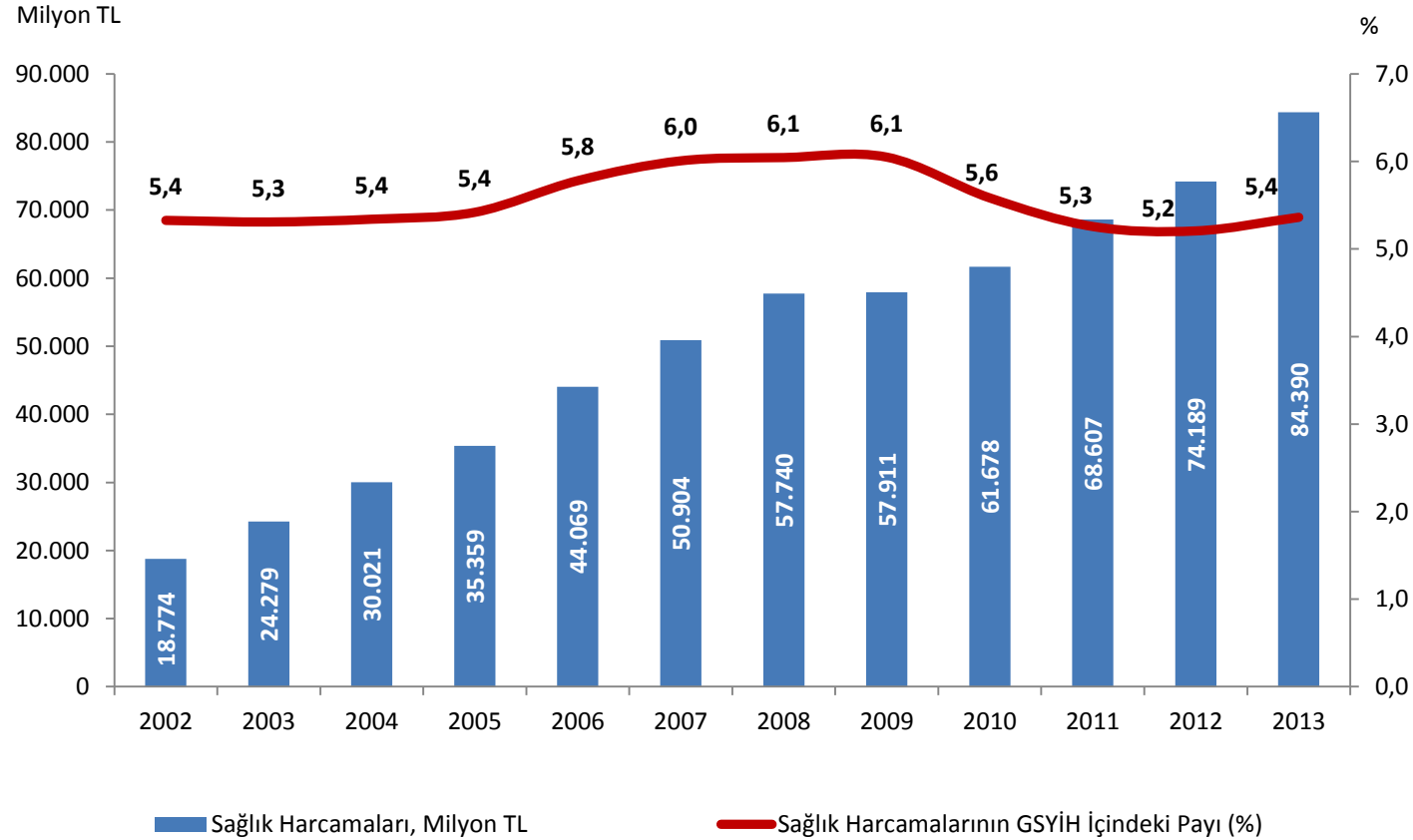
Yıllar	TL	2013 Yılı Fiyatlarıyla, TL
2002	18.774	52.289
2003	24.279	53.980
2004	30.021	61.461
2005	35.359	66.917
2006	44.069	76.097
2007	50.904	80.823
2008	57.740	83.007
2009	57.911	78.355
2010	61.678	76.866
2011	68.607	80.306
2012	74.189	79.748
2013	84.390	84.390
2002-2013 Artış (Kat)	3,5	0,6

Kaynak: TÜİK

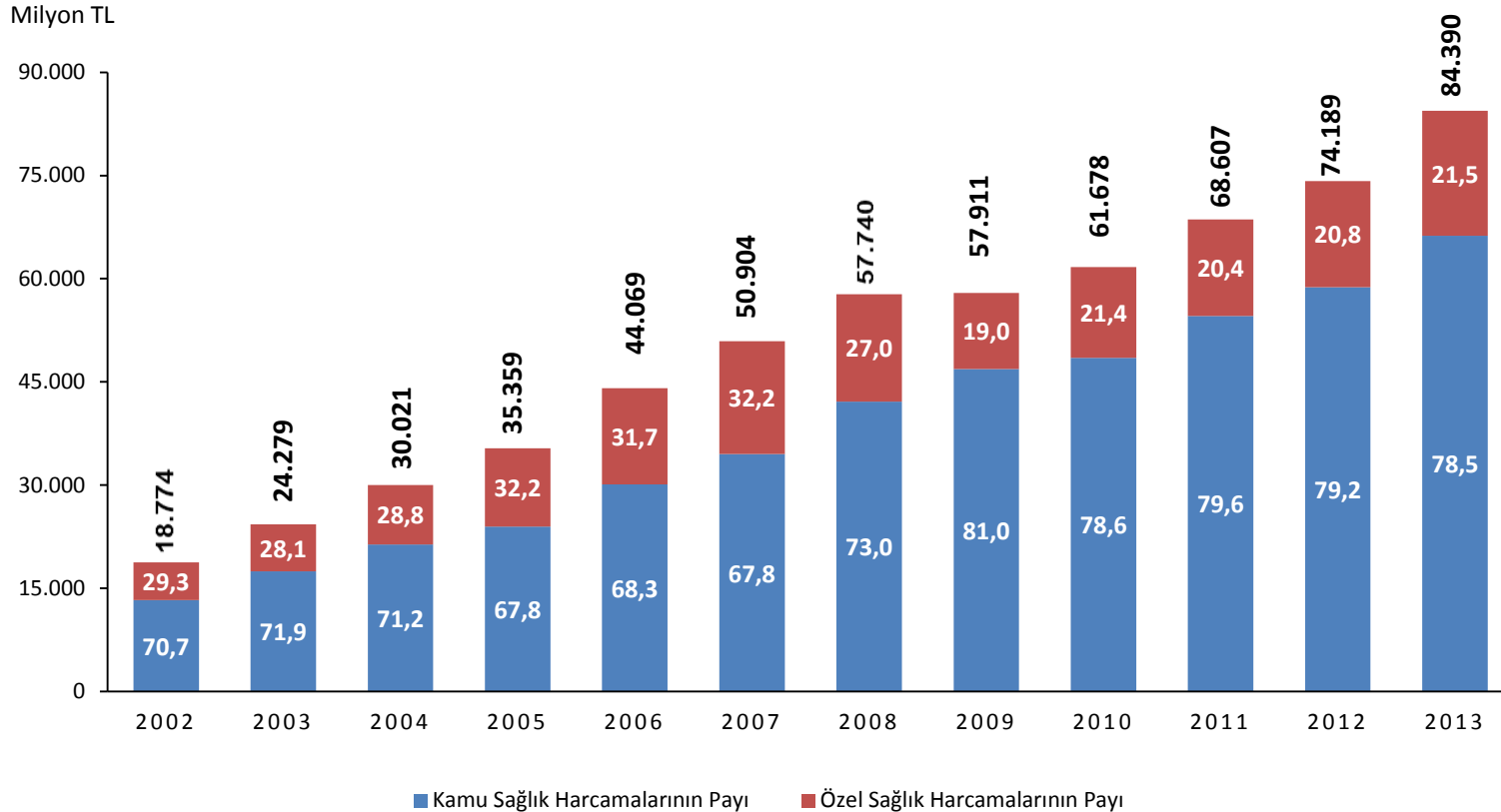
Türkiye’de 2002-2013 döneminde sağlık harcamaları nominal olarak 3,5 kat civarında, reel olarak ise 0,6 kat artmıştır.

Yıllar İtibariyle Sağlık Harcamaları ve GSYH İçindeki Payı

2002-2013 yıllarındaki sağlık hizmetlerinde yaşanan gelişmelere rağmen sağlık harcamalarının Gayri Safi Yurt İçi Hasıla içindeki payı (%5,4) değişmemiştir

Kamu ve Özel Sağlık Harcamalarının Toplam Sağlık Harcamaları İçindeki Payı (%)

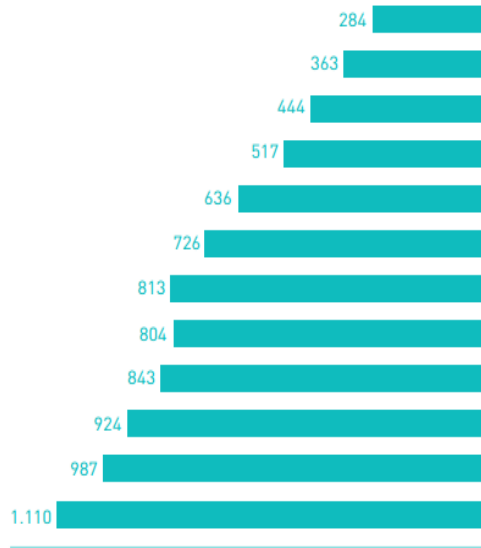
2002 yılında toplam sağlık harcamalarının %70,7'si kamu tarafından finanse edilirken bu oran 2013 yılında %78,5'e çıkmıştır.

Kişi Başı Sağlık Harcamasının Gelişimi

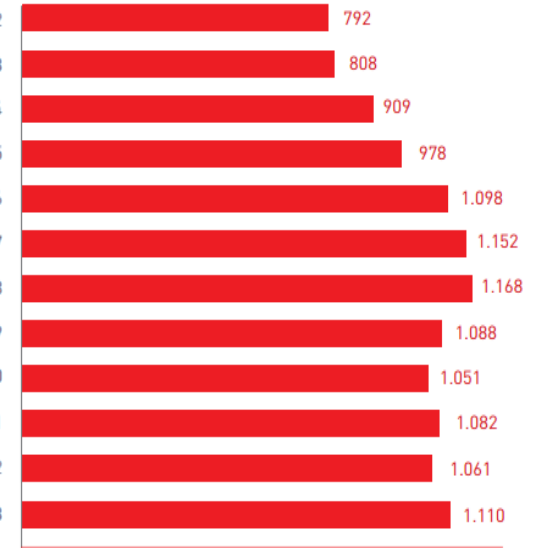
Yıllar	TL	2013 Yılı Fiyatlarıyla, TL
2002	284	792
2003	363	808
2004	444	909
2005	517	978
2006	636	1.098
2007	726	1.152
2008	813	1.168
2009	804	1.088
2010	843	1.051
2011	924	1.082
2012	987	1.061
2013	1.110	1.110
2002-2013 Artış (Kat)	2,90	0,40

Kişi Başı Sağlık Harcamaları, (milyon TL)

Kaynak: TÜİK

2013 Fiyatlarıyla Kişi Başı Sağlık Harcamaları, (milyon TL)

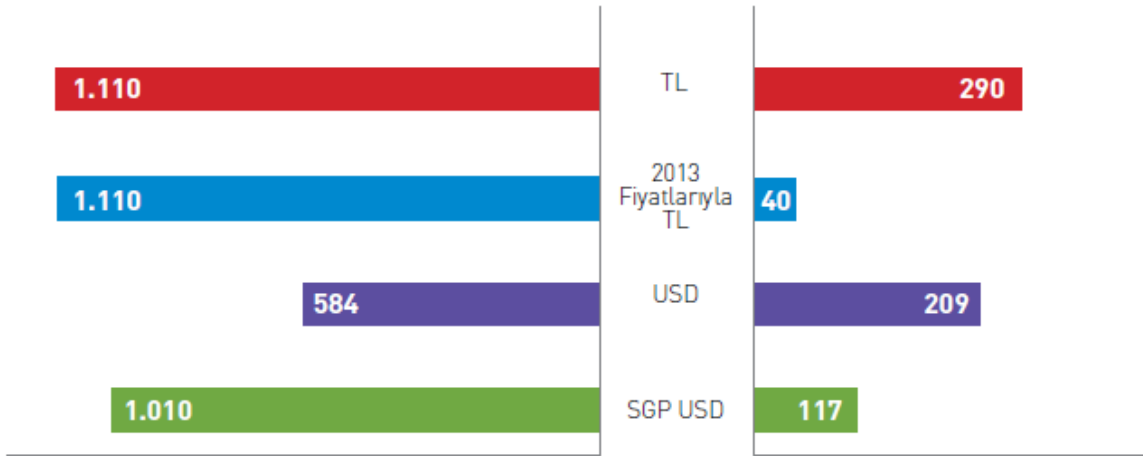
Türkiye’de 2002-2013 döneminde kişi başı sağlık harcamaları nominal olarak %2,9 kat artarken bu artış reel olarak 0,4 kattır.

Kişi Başı Sağlık Harcamasının Gelişimi

Kişi Başı Sağlık Harcamaları (2013)

Değişim Oranı (2002-2013, %)

2002-2013 döneminde kişi başı sağlık harcaması nominal olarak %290, reel olarak ise %40 oranında artmıştır.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kişi Başı Kamu Sağlık Harcaması	201	261	316	351	435	492	593	651	663	735	782	871
Kişi Başı Özel Sağlık Harcaması	83	102	128	166	201	233	219	153	180	189	205	239
Toplam	284	363	444	517	636	726	813	804	843	924	987	1.110

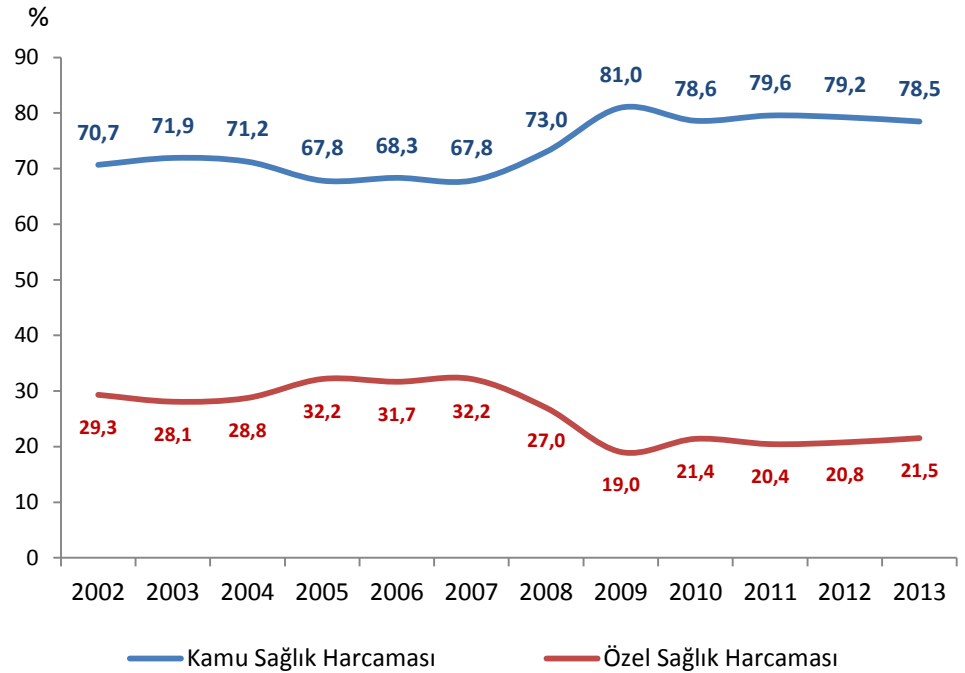
C- Finansmanı Sağlayanlara Göre Sağlık Harcamaları (2002-2013 Dönemi)

Kamu ve Özel Sağlık Harcamalarının Gelişimi

Milyon TL

Yıllar	Kamu Sağlık Harcaması	Özel Sağlık Harcaması	Toplam Sağlık Harcaması
2002	13.270	5.504	18.774
2003	17.462	6.817	24.279
2004	21.389	8.632	30.021
2005	23.987	11.372	35.359
2006	30.116	13.953	44.069
2007	34.530	16.374	50.904
2008	42.159	15.580	57.740
2009	46.890	11.021	57.911
2010	48.482	13.196	61.678
2011	54.580	14.028	68.607
2012	58.785	15.404	74.189
2013	66.228	18.162	84.390

Kamu ve Özel Sağlık Harcamalarının Sağlık Harcamaları İçindeki Payı

2002 yılında sağlık harcamalarının %70,7'sini kamu karşılarken bu oran 2013 yılında %78,5'e yükselmiştir.

Kamu Sağlık Harcamalarının Gelişimi ve Toplam Sağlık Harcamaları İçindeki Payı

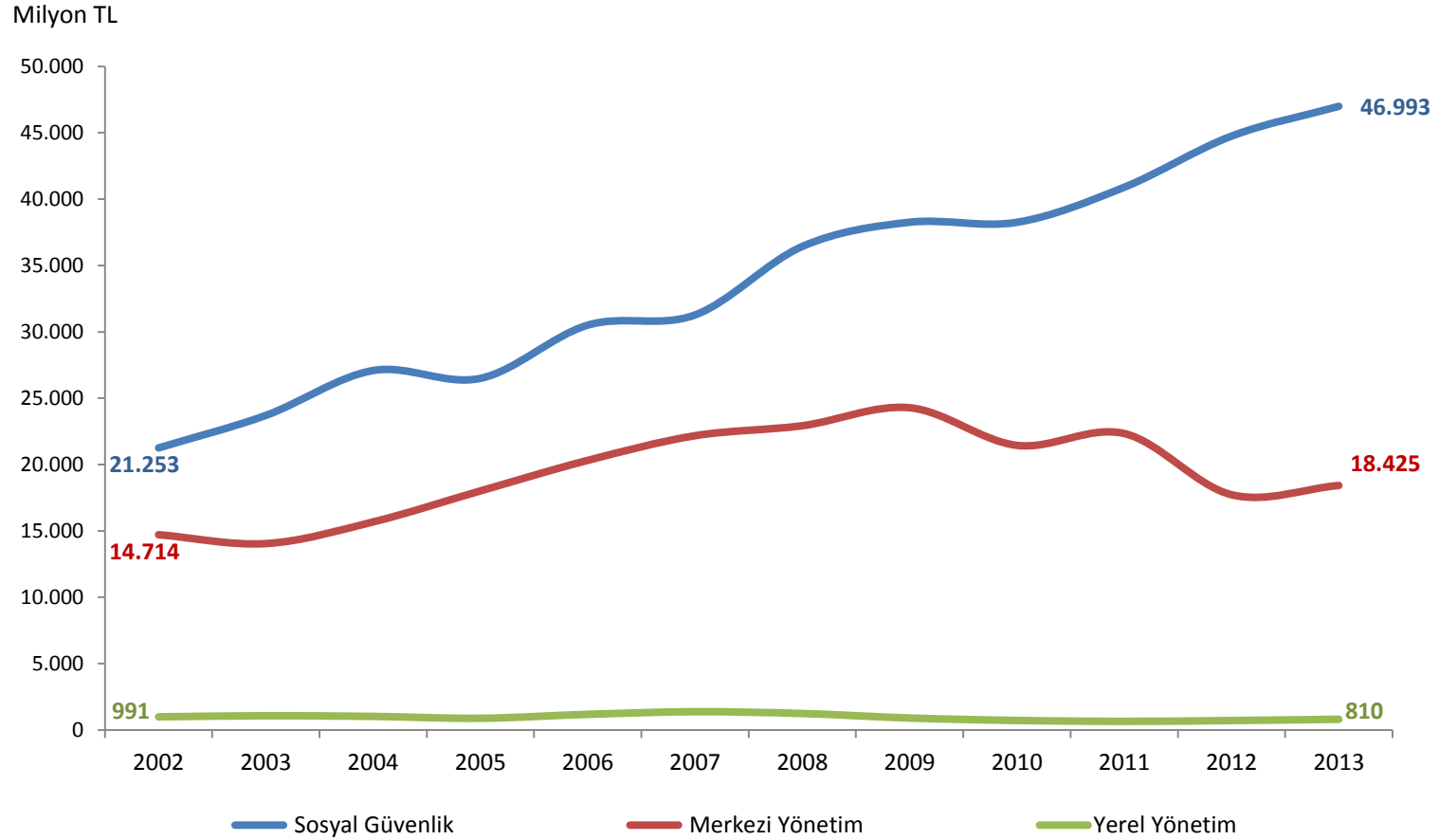
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Sosyal Güvenlik Kurumları	Tutar	7.631	10.662	13.231	14.000	17.667	19.697	25.346	28.277	30.695	34.937	41.630	46.993	5,2
	%	40,6	43,9	44,1	39,6	40,1	38,7	43,9	48,8	49,8	50,9	56,1	55,7	
Merkezi Yönetim	Tutar	5.283	6.317	7.659	9.520	11.766	13.966	15.948	17.946	17.209	19.086	16.493	18.425	2,5
	%	28,1	26,0	25,5	26,9	26,7	27,4	27,6	31,0	27,9	27,8	22,2	21,8	
Yerel Yönetimler ve Diğer Kamu Kurumları	Tutar	356	482	500	467	683	867	865	667	577	557	662	810	1,3
	%	1,9	2,0	1,7	1,3	1,6	1,7	1,5	1,2	0,9	0,8	0,9	1,0	
Kamu Sağlık Harcamaları	Tutar	13.270	17.462	21.389	23.987	30.116	34.530	42.159	46.890	48.482	54.580	58.785	66.228	4,0
	%	70,7	71,9	71,2	67,8	68,3	67,8	73,0	81,0	78,6	79,6	79,2	78,5	

Not: Tutarlar milyon TL'dir.

2002-2013 dönemi, sağlık harcamalarının finansmanını sağlayanlar açısından yapısal değişikliklerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde sosyal güvenlik kurumları birleştirilmiş, devlet memurları ve yeşil kartlıların ödemeleri SGK'ya devredilmiştir. SGK'nın, sağlığın finansmanı için ayırdığı kaynak nominal olarak %516, reel olarak ise %121 oranında artmıştır.

Kamu Sağlık Harcamalarının Gelişimi (2013 Yılı Fiyatlarıyla)

Özel Sağlık Harcamalarının Gelişimi ve Toplam Sağlık Harcamaları İçindeki Payı

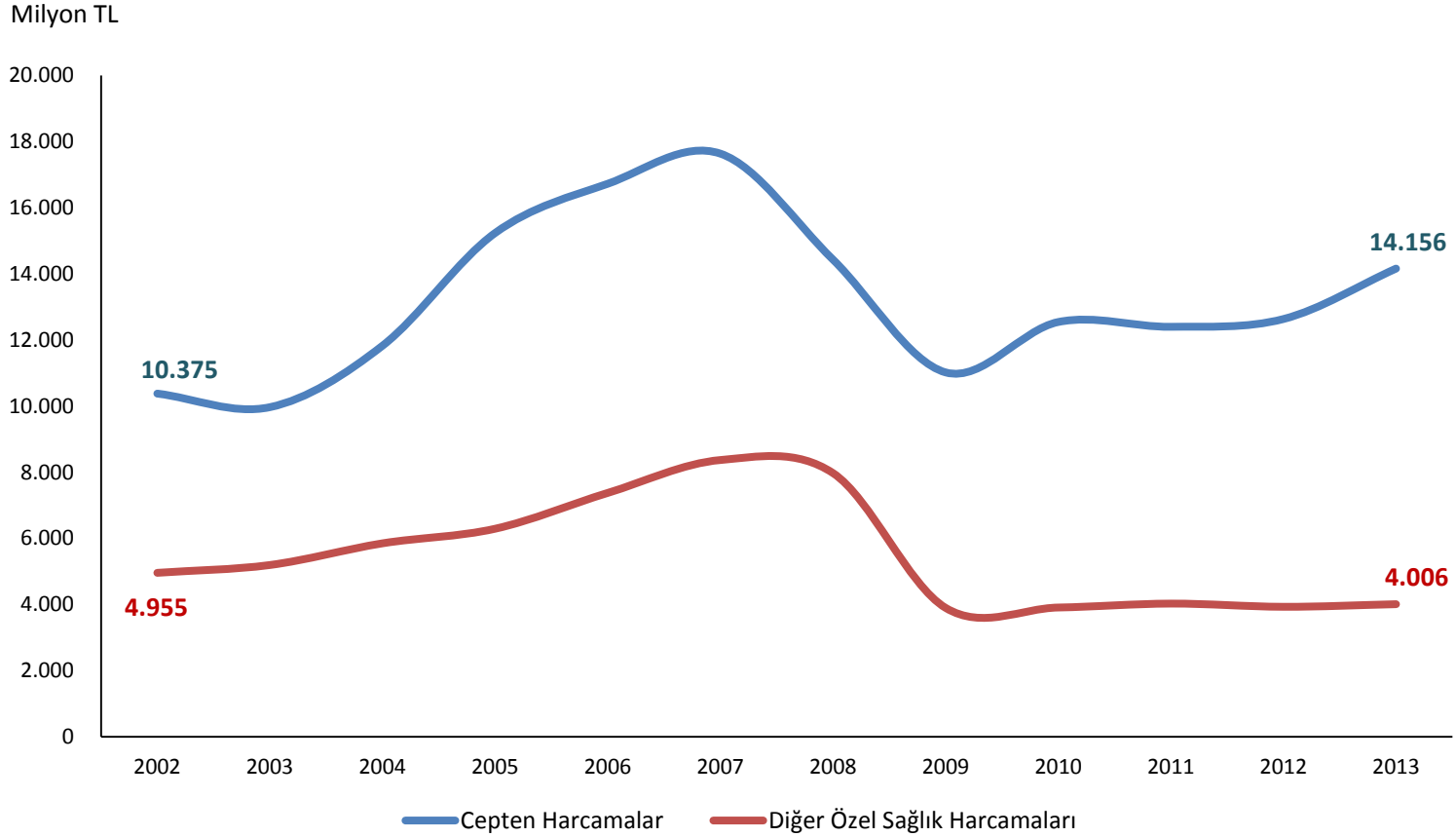
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Cepten Harcamalar	Tutar	3.725	4.482	5.775	8.049	9.684	11.105	10.036	8.142	10.062	10.590	11.750	14.156	2,8
	%	19,8	18,5	19,2	22,8	22,0	21,8	17,4	14,1	16,3	15,4	15,8	16,8	
Diğer Özel Sağlık Harcamaları	Tutar	1.779	2.335	2.856	3.323	4.269	5.269	5.545	2.879	3.134	3.438	3.654	4.006	1,3
	%	9,5	9,6	9,5	9,4	9,7	10,4	9,6	5,0	5,1	5,0	4,9	4,7	
Özel Sektör Sağlık Harcamaları	Tutar	5.504	6.817	8.632	11.372	13.953	16.374	15.580	11.021	13.196	14.028	15.404	18.162	2,3
	%	29,3	28,1	28,8	32,2	31,7	32,2	27,0	19,0	21,4	20,4	20,8	21,5	

Not: Tutarlar milyon TL'dir.

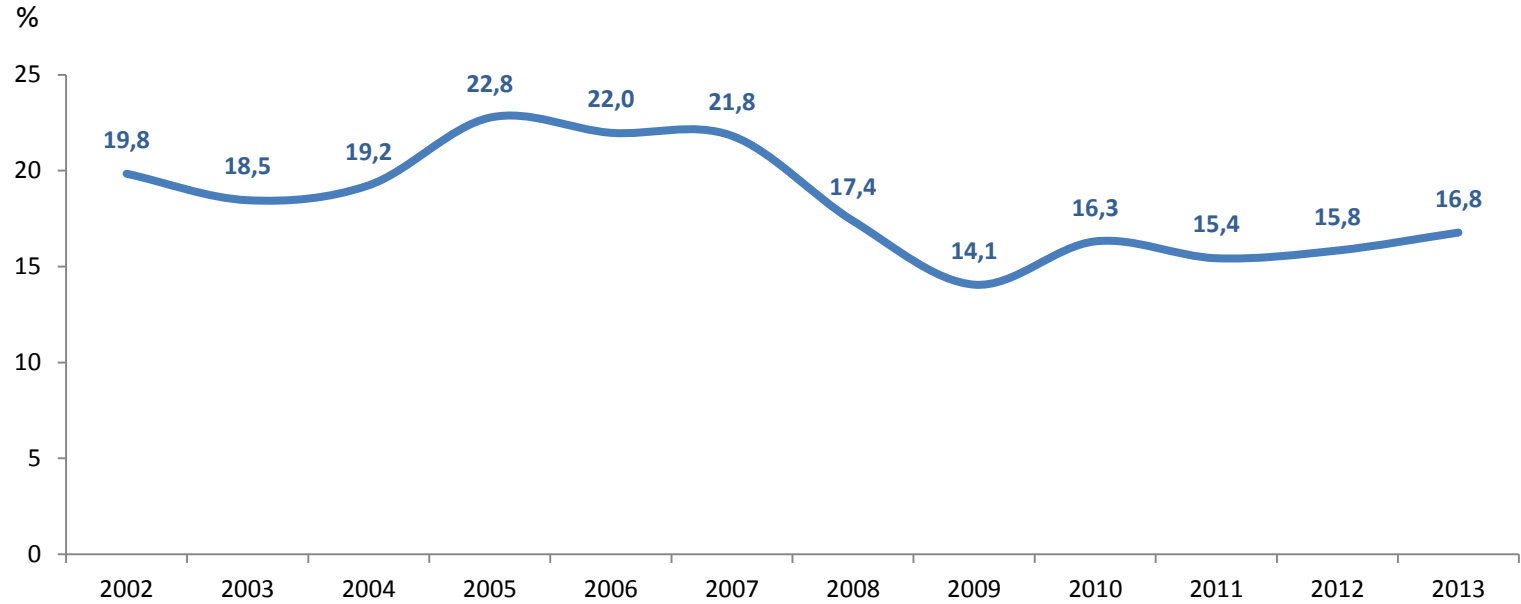
2002-2013 döneminde özel sektörün sağlığın finansmanı için ayırdığı kaynak nominal olarak % 230, reel olarak ise %18 artarak 18 Milyar TL'yi geçmiştir. Toplam sağlık harcamaları içinde özel sektörün payı ise %29,3'den %21,5'e düşmüştür.

Özel Sağlık Harcamalarının Gelişimi (2013 Yılı Fiyatlarıyla)

Cepten Yapılan Sağlık Harcamaları

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Cepten Harcamalar (Milyon TL)	3.725	4.482	5.775	8.049	9.684	11.105	10.036	8.142	10.062	10.590	11.750	14.156	2,8
Sağlık Harcamaları İçindeki Payı (%)	19,8	18,5	19,2	22,8	22,0	21,8	17,4	14,1	16,3	15,4	15,8	16,8	

Sağlık hizmeti finansmanı için cepten yapılan ödemelerin sağlık harcamaları içindeki payı %19,8'den %16,8'e gerilemiştir.

D- Hizmet Sunucularına Göre Sağlık Harcamaları (2002-2013 Dönemi)

Hizmet Sunucularına Göre Sağlık Harcamalarının Gelişimi

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Sağlık Bakanlığı Tesisleri (SSK Sağlık Tesisi Harcamaları dahil)	Tutar	5.536	7.546	9.528	10.462	14.372	16.862	19.328	20.884	23.905	26.976	32.673	37.755	5,8
	%	29,5	31,1	31,7	29,6	32,6	33,1	33,5	36,1	38,8	39,3	44,0	44,7	
Üniversite Sağlık Tesisleri	Tutar	1.578	2.033	2.526	2.804	3.408	4.113	4.848	5.100	5.920	6.690	6.612	7.469	3,7
	%	8,4	8,4	8,4	7,9	7,7	8,1	8,4	8,8	9,6	9,8	8,9	8,9	
Özel Sağlık Tesisleri	Tutar	3.214	4.152	4.793	6.547	8.468	11.034	12.242	9.460	9.898	12.006	14.396	15.903	3,9
	%	17,1	17,1	16,0	18,5	19,2	21,7	21,2	16,3	16,0	17,5	19,4	18,8	
Serbest Eczaneler	Tutar	6.955	8.610	9.993	11.413	13.553	14.654	16.454	19.405	18.790	19.662	17.677	20.042	1,9
	%	37,0	35,5	33,3	32,3	30,8	28,8	28,5	33,5	30,5	28,7	23,8	23,7	
Diğer	Tutar	1.491	1.938	3.180	4.133	4.268	4.242	4.868	3.061	3.165	3.274	2.831	3.221	1,2
	%	7,9	8,0	10,6	11,7	9,7	8,3	8,4	5,3	5,1	4,8	3,8	3,8	
Toplam	Tutar	18.774	24.279	30.021	35.359	44.069	50.904	57.740	57.911	61.678	68.607	74.189	84.390	3,5
	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

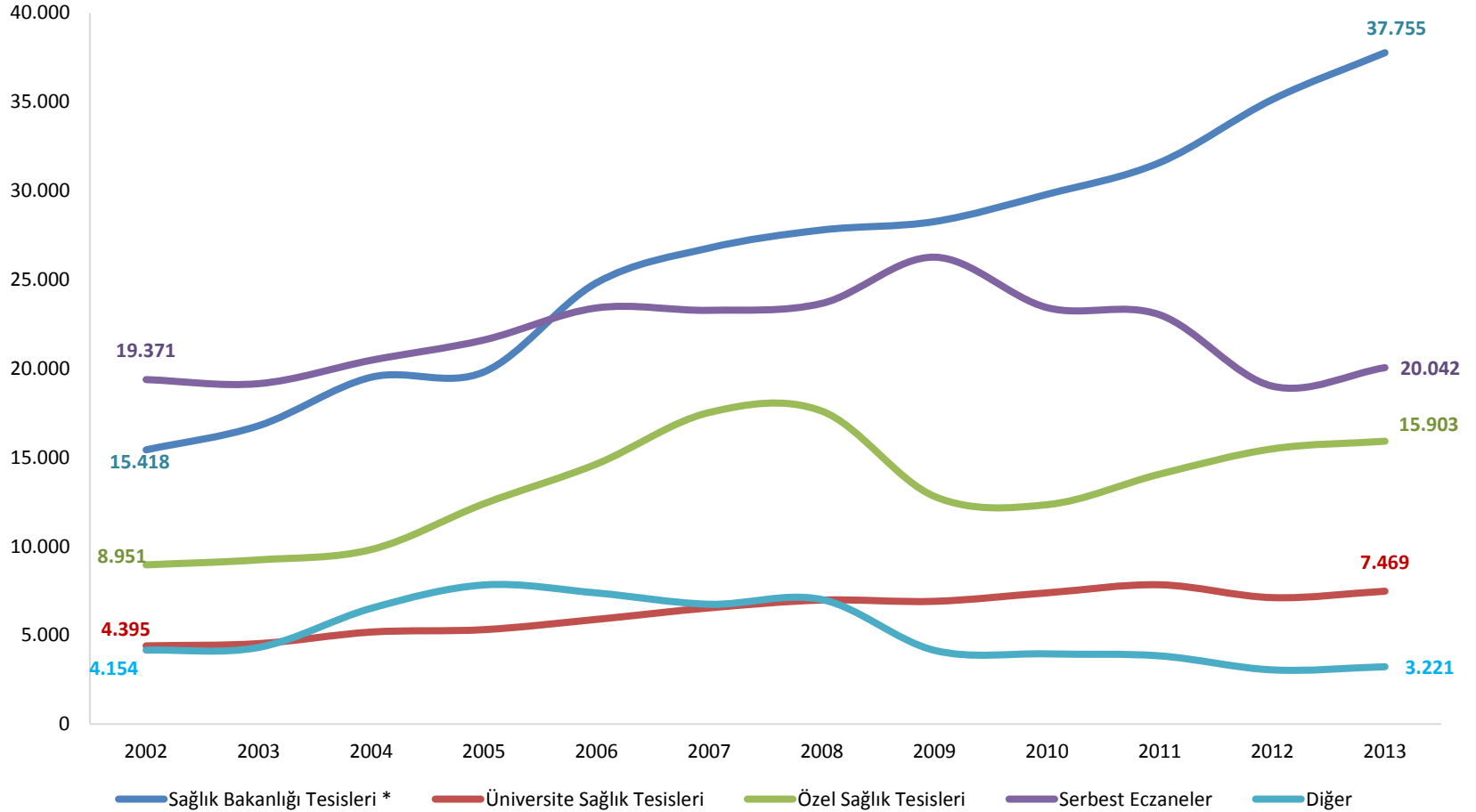
Not: Tutarlar milyon TL'dir.

Serbest eczanelerin sağlık harcamaları içindeki payı %37'den %23,7'ye kadar gerilemiş, üniversitelerin sağlık tesislerinin payında önemli bir değişiklik olmamış iken, Sağlık Bakanlığının payı (SSK sağlık tesisleri dâhil) %29,5'ten %44,7'ye çıkmıştır.

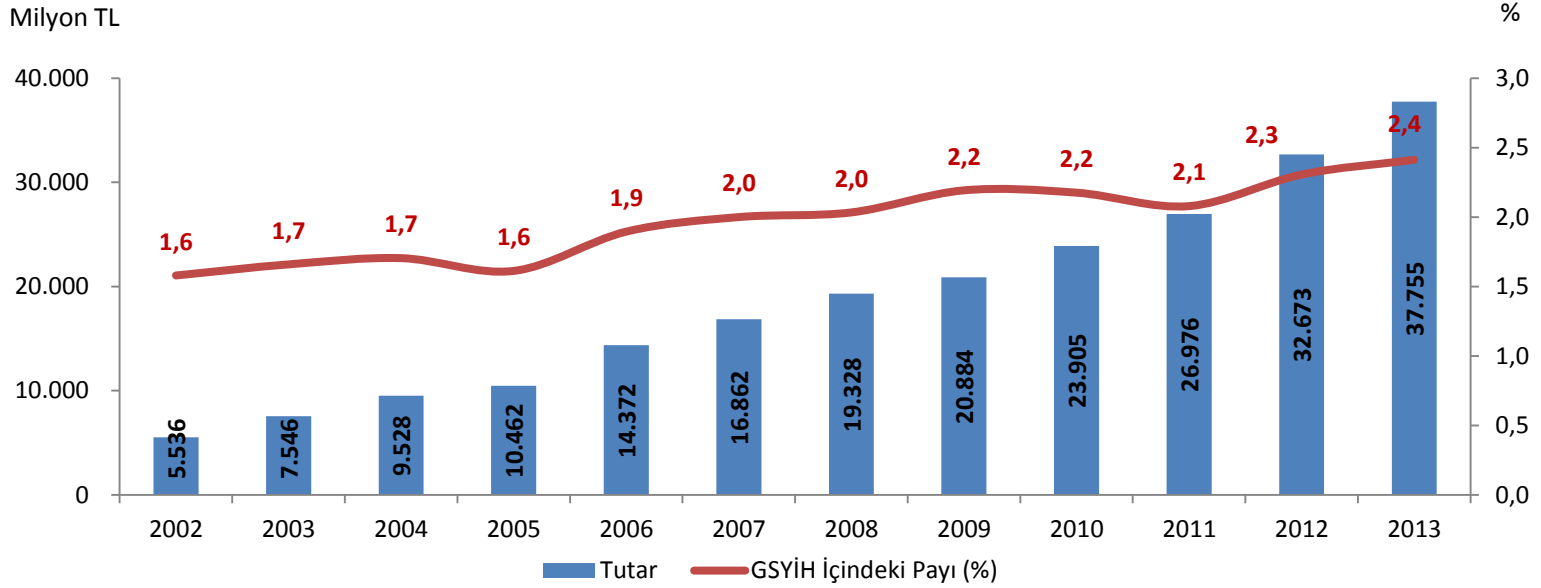
Hizmet Sunucularına Göre Sağlık Harcamalarının Gelişimi (2013 Yılı Fiyatlarıyla)

Milyon TL

* 2005 yılına kadar SSK Sağlık Tesislerine Yapılan Harcamalar dahil edilmiştir.

Sağlık Bakanlığı Finansmanının Gelişimi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Tutar (Milyon TL)	5.536	7.546	9.528	10.462	14.372	16.862	19.328	20.884	23.905	26.976	32.673	37.755	5,8
Tutar (2013 yılı Fiyatlarıyla Milyon TL)	15.418	16.777	19.506	19.800	24.817	26.772	27.786	28.257	29.791	31.576	35.121	37.755	1,4
Sağlık Harcamaları İçindeki Payı (%)	29,5	31,1	31,7	29,6	32,6	33,1	33,5	36,1	38,8	39,3	44,0	44,7	
GSYİH içindeki Payı (%)	1,6	1,7	1,7	1,6	1,9	2,0	2,0	2,2	2,2	2,1	2,3	2,4	

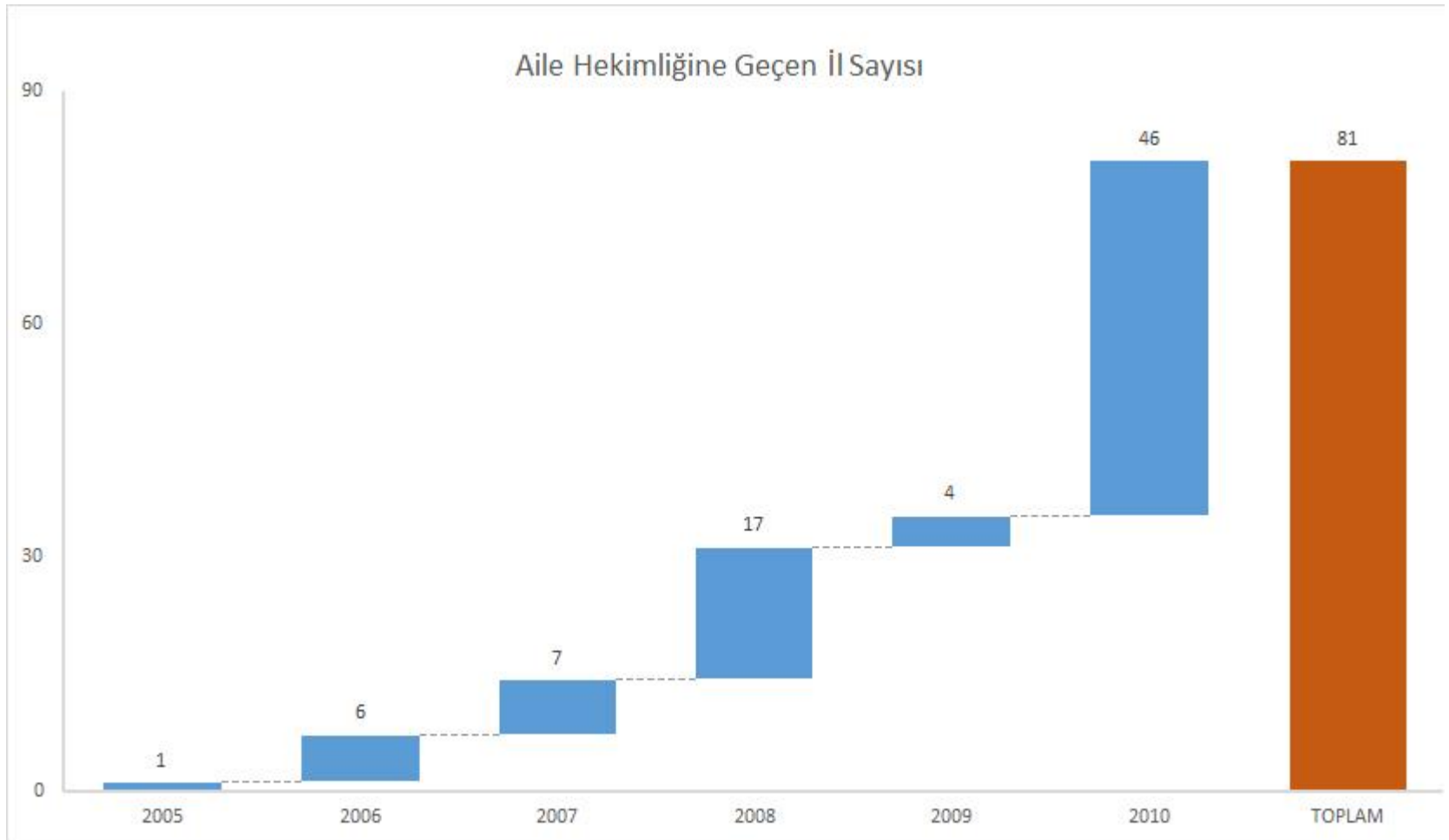
2002-2013 döneminde Sağlık Bakanlığı'na bağlı sağlık tesislerine ayrılan kaynağın GSYİH içindeki payı %1,6'dan %2,4'e çıkmıştır.

Sağlık Bakanlığı Finansmanının Gelişimi

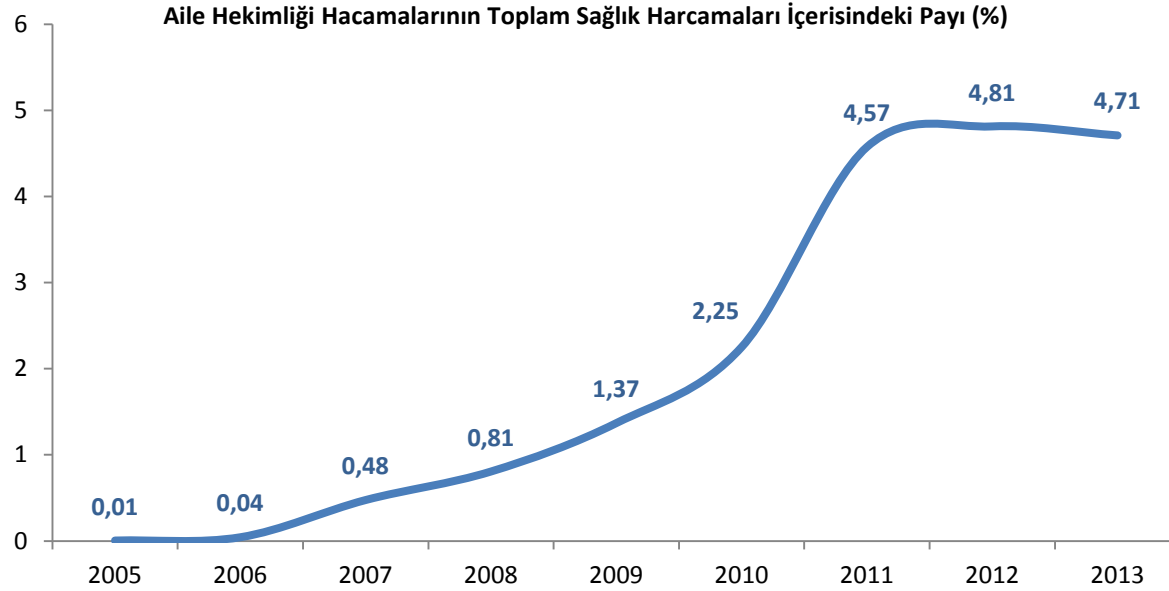
Sağlık Bakanlığı finansmanını etkileyen faktörlerden bazıları şunlardır:

- SSK hastanelerinin devri,
- Performansa bağlı ek ödeme sisteminin uygulanması,
- Hizmete erişimin kolaylaşması,
- Hastanelerde kalite ve verimliliğin önemsenmesi,
- Tam gün yasası uygulaması,
- Global bütçe uygulamasına geçilmesi,
- Aile hekimliğine geçilmesi.

Aile Hekimliğine Geçiş Takvimi

Aile Hekimliği Hizmetleri İçin Ayrılan Finansman

Aile hekimliği hizmetleri finansmanı için ayrılan kaynağın sağlık harcamaları içindeki payı 2013 yılında %4,71 oranında gerçekleşmiştir.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tutar (Milyon TL)	2	19	242	466	792	1.388	3.138	3.570	3.973
Tutar (2013 yılı Fiyatlarıyla)	3	33	384	669	1.072	1.730	3.673	3.838	3.973
Aile Hekimliği Harcamalarının Toplam Sağlık Harcamaları İçerisindeki Payı (%)	0,01	0,04	0,48	0,81	1,37	2,25	4,57	4,81	4,71

Sağlıkta Dönüşüm Programı ile Sağlık Bakanlığı'nda Başlatılan Başlıca İşletmecilik Uygulamaları - 1

Kitapta aşağıda yer alan uygulamalar ile ilgili detaylı bilgiler yer almaktadır:

- Tek Düzen Muhasebe Sisteminin Uygulanması
- Performansa Bağlı Ek Ödeme Sisteminin Uygulanması
- Hizmet Alım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması
- İşletme Yöneticilerinin Yetkilerinin Genişletilmesi
- Sağlık Bilgi Sistemlerinin Bütün İşletmelere Yaygınlaştırılması
- Hastanelerde Kalite ve Verimliliğin Önemsenmesi
- Döner Sermayeli İşletmelerde Bütçe Disiplininin Sağlanması

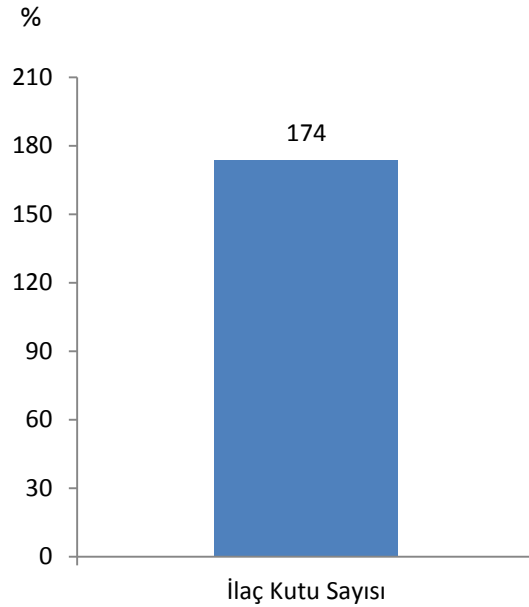
Sağlıkta Dönüşüm Programı ile Sağlık Bakanlığı'nda Başlatılan Başlıca İşletmecilik Uygulamaları - 2

- Global Bütçe Uygulamasına Geçilmesi
- Yöneticiler İçin Performans Uygulamaları
- Hizmet Alımında Çalıştırılabilecek İşçi Sayısının Tespitinin Dinamik ve Gerçekçi Kriterlere Bağlanması
- Hizmet Alımlarında Yüklenicilere Verilecek Kar Oranının Sınırlandırılması
- Hizmet Alımında Çalıştırılan İşçilere Öngörülecek Ücretlerin Standart Hale Getirilmesi
- Malzeme Kaynakları Yönetim Sistemi Uygulamaları (MKYS)

Sağlıkta Dönüşüm Programı ile Sağlık Bakanlığı'nda Başlatılan Başlıca İşletmecilik Uygulamaları - 3

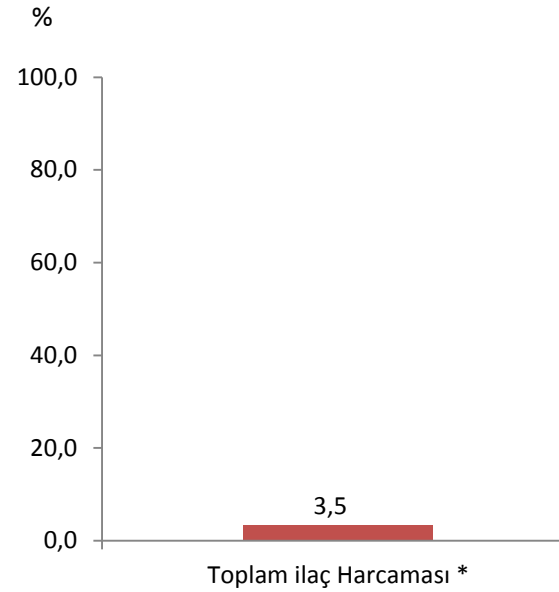
- Azami Stok Miktarı (ASM) Uygulaması
- Stok Fazlası ve İhtiyaç Fazlası Stok İşlemleri
- İl Düzeyinde Stok Koordinasyon Ekiplerinin ve İl Stok Havuzlarının Oluşturulması
- Satın Alma Yönetimi İşlemleri
- İşletmelerin Finansal Risk Yönetim Esaslarına Göre Yönetilmesi
- İç Kontrol Sisteminin Oluşturulması
- Saha Koordinatörlüğü Sistemi ile İzleme ve Değerlendirmenin Etkin Şekilde Yapılması

Serbest Eczaneler Finansmanının Gelişimi

İlaç Kutu Sayısı (Milyon Adet)

2002	2013
699	1.913

Toplam ilaç Harcaması * (Milyon TL)

2002	2013
19.371	20.042

* 2013 Yılı Fiyatlarıyla

2002 yılında 699 milyon kutu ilaç kullanılırken 2013 yılında bu sayı %174 artarak 1.913 kutuya çıkmıştır. İlaç sektörüne yönelik gerçekleştirilen politikalar neticesinde ilaç kullanımındaki bu artışa rağmen ilaç harcamalarında sadece %3,5'lik bir artış yaşanmıştır.

E- Fonksiyonlarına Göre Sağlık Harcamaları (2002-2013 Dönemi)

Fonksiyonlarına Göre Sağlık Harcamalarının Gelişimi

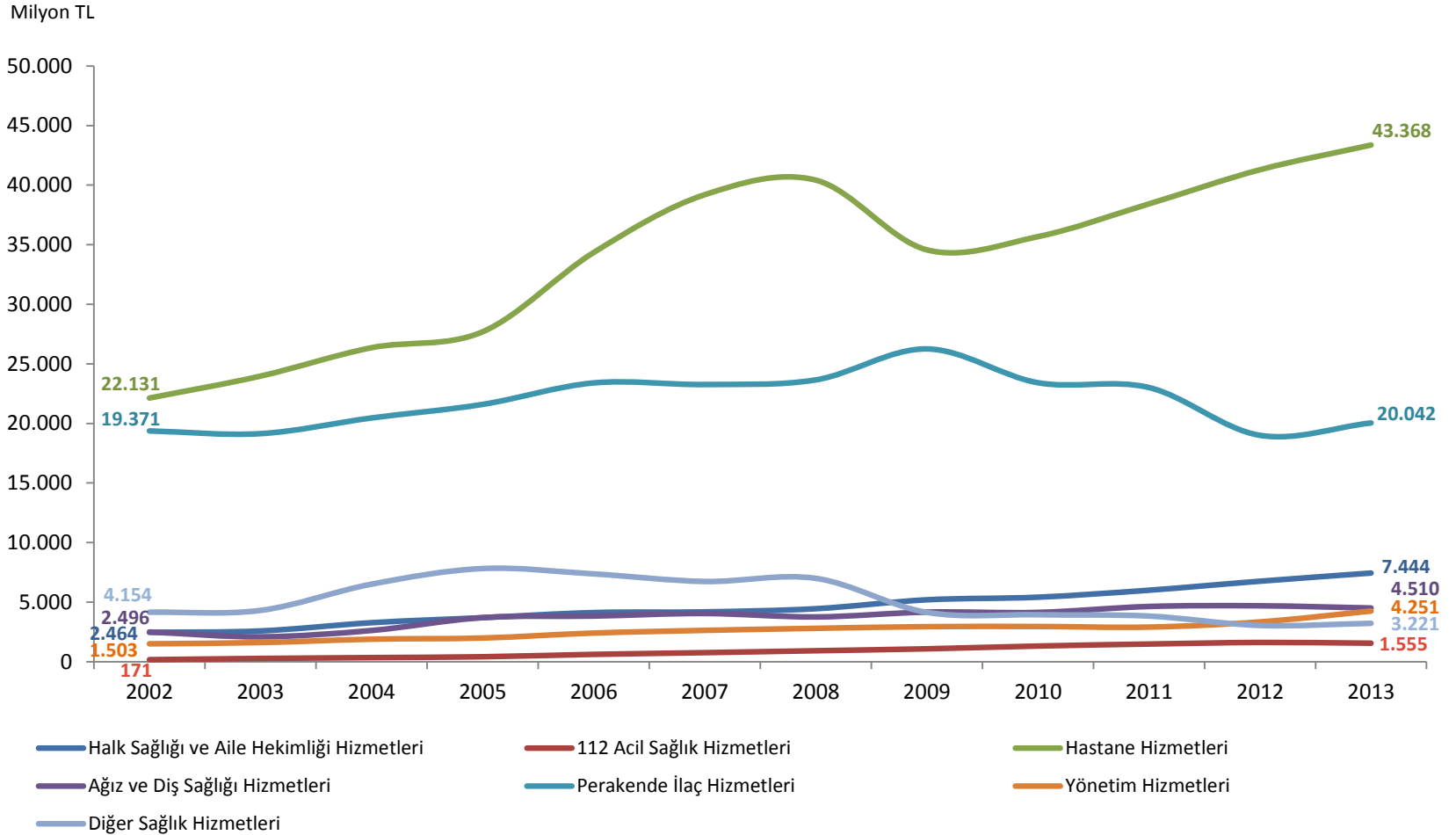
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Halk Sağlığı ve Aile Hekimliği Hizmetleri	Tutar	885	1.162	1.600	1.953	2.389	2.635	3.095	3.840	4.346	5.127	6.286	7.444	7,4
	%	4,7	4,8	5,3	5,5	5,4	5,2	5,4	6,6	7,0	7,5	8,5	8,8	
112 Acil Sağlık Hizmetleri	Tutar	62	124	169	220	357	479	641	801	1.055	1.268	1.503	1.555	24,3
	%	0,3	0,5	0,6	0,6	0,8	0,9	1,1	1,4	1,7	1,8	2,0	1,8	
Hastane Hizmetleri	Tutar	7.946	10.782	12.874	14.634	19.890	24.688	28.119	25.551	28.629	32.831	38.417	43.368	4,5
	%	42,3	44,4	42,9	41,4	45,1	48,5	48,7	44,1	46,4	47,9	51,8	51,4	
Ağız ve Diş Sağlığı Hizmetleri	Tutar	896	940	1.281	1.955	2.218	2.549	2.614	3.078	3.320	3.961	4.366	4.510	4,0
	%	4,8	3,9	4,3	5,5	5,0	5,0	4,5	5,3	5,4	5,8	5,9	5,3	
Perakende İlaç Hizmetleri	Tutar	6.955	8.610	9.993	11.413	13.553	14.654	16.454	19.405	18.790	19.662	17.677	20.042	1,9
	%	37,0	35,5	33,3	32,3	30,8	28,8	28,5	33,5	30,5	28,7	23,8	23,7	
Yönetim Hizmetleri	Tutar	540	723	923	1.052	1.393	1.657	1.949	2.174	2.372	2.484	3.109	4.251	6,9
	%	2,9	3,0	3,1	3,0	3,2	3,3	3,4	3,8	3,8	3,6	4,2	5,0	
Diğer Sağlık Hizmetleri	Tutar	1.491	1.938	3.180	4.133	4.268	4.242	4.868	3.061	3.165	3.274	2.831	3.221	1,2
	%	7,9	8,0	10,6	11,7	9,7	8,3	8,4	5,3	5,1	4,8	3,8	3,8	
Toplam Sağlık Harcamaları	Tutar	18.774	24.279	30.021	35.359	44.069	50.904	57.740	57.911	61.678	68.607	74.189	84.390	3,5
	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

Not: Tutarlar milyon TL'dir.

2002-2013 döneminde en dikkat çekici artış nominal olarak 24,3 kat, reel olarak ise 8,1 kat ile 112 acil sağlık hizmetlerine ayrılan kaynaklarda görülmektedir.

Fonksiyonlarına Göre Sağlık Harcamalarının Gelişimi (2013 Yılı Fiyatlarıyla)

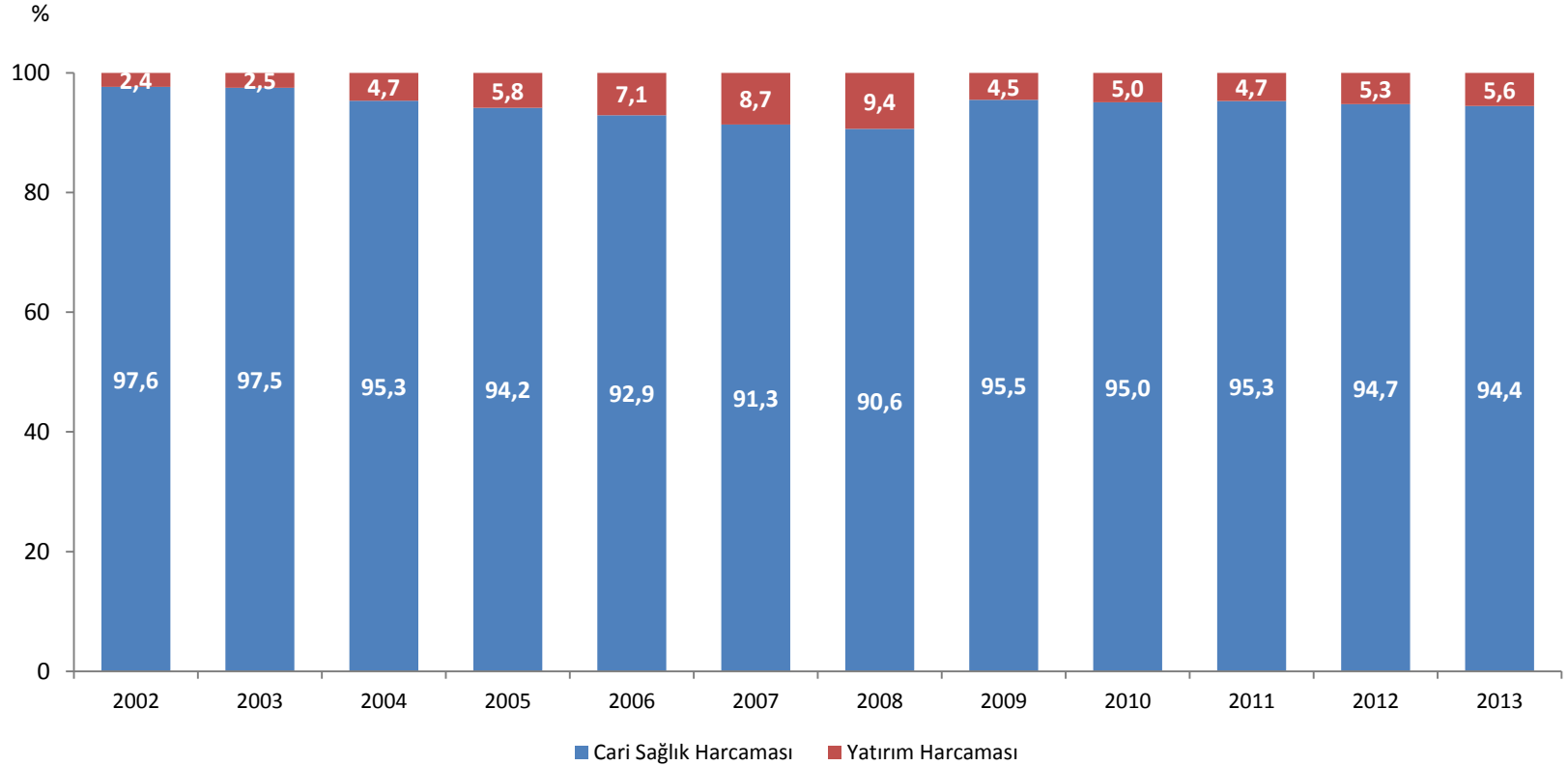

F- Niteliğine Göre Sağlık Harcamaları (2002-2013 Dönemi)

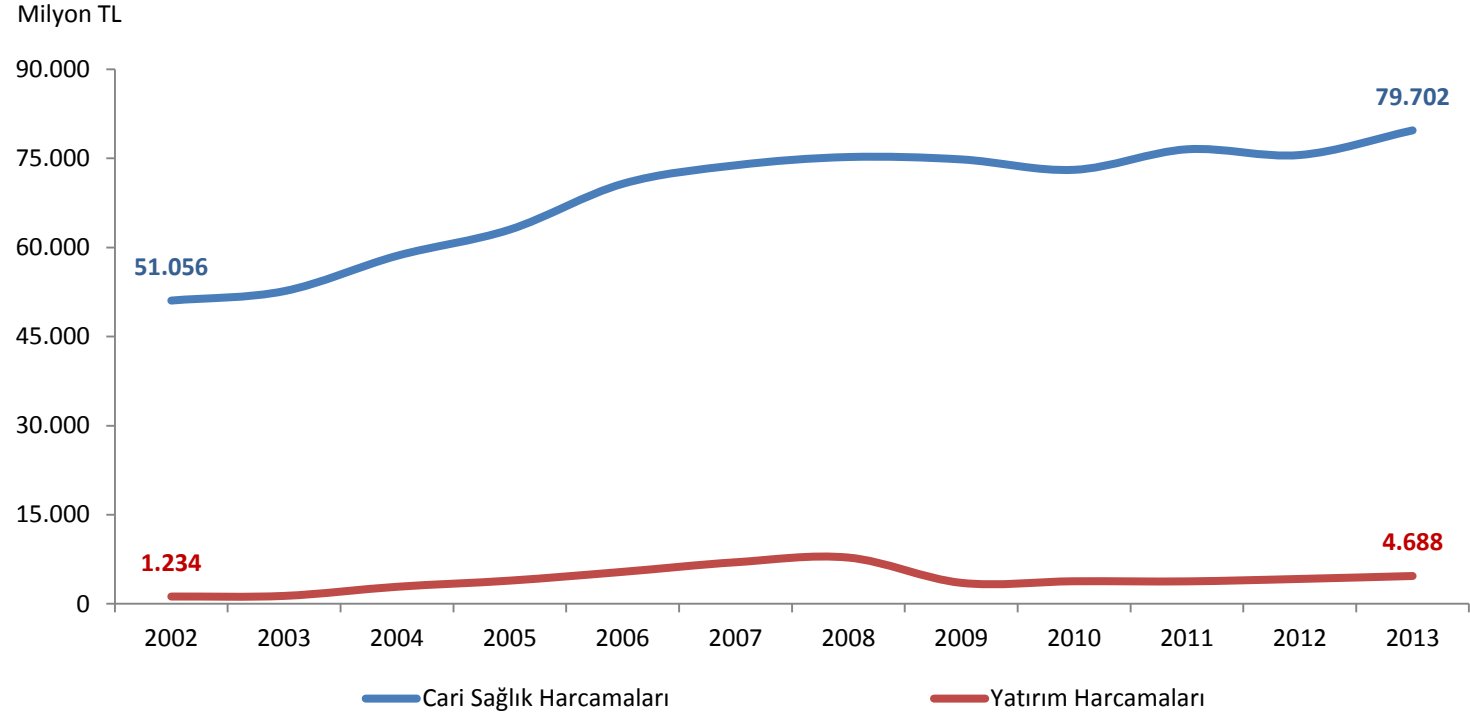
Niteliğine Göre Sağlık Harcamalarının Gelişimi

Cari sağlık harcamalarının sağlık harcamaları içindeki payı azalmış, yatırım harcamalarının payı ise artmıştır. 2002 yılında %2,4 olan sağlık harcamaları içindeki yatırım harcamalarının payı, özel sektör sağlık yatırımlarının zirve yaptığı 2008 yılında yaklaşık %9,4'e kadar yükselmiş 2013 yılında ise %5,6 olarak gerçekleşmiştir.

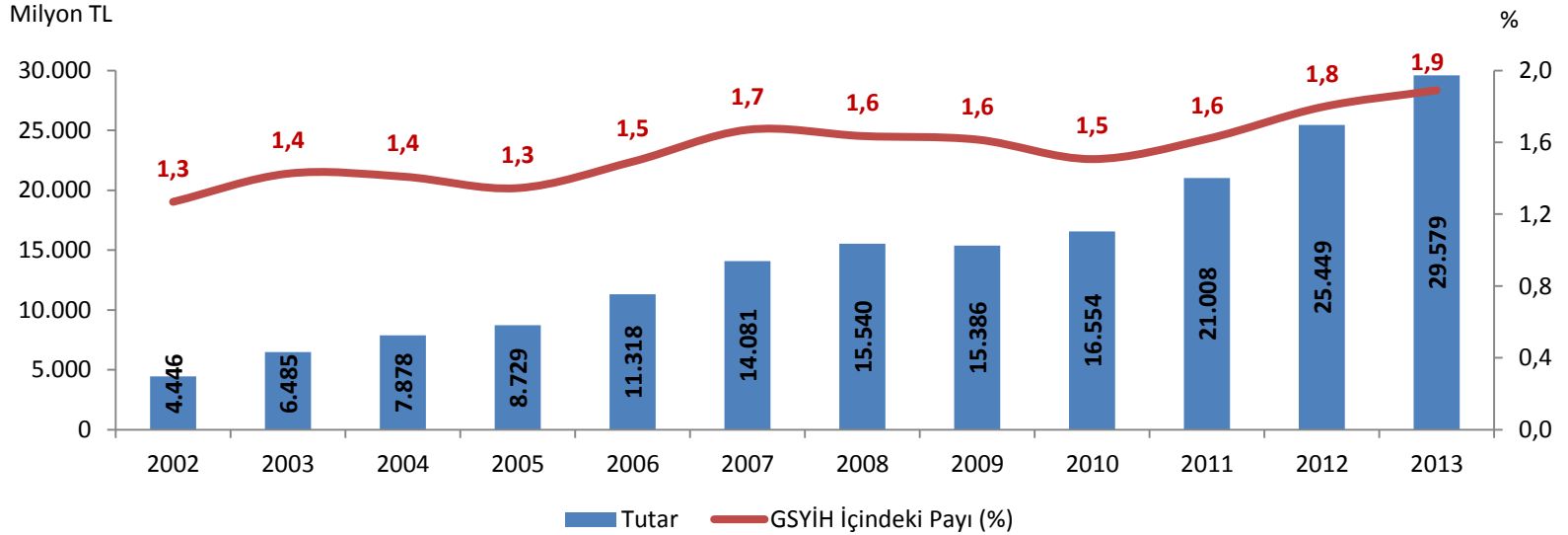

Niteliğine Göre Sağlık Harcamalarının Gelişimi (2013 Yılı Fiyatlarıyla)

Cari sağlık harcamalarının sağlık harcamaları içindeki payı azalmış, yatırım harcamalarının payı ise artmıştır. 2002 yılında %2,4 olan sağlık harcamaları içindeki yatırım harcamalarının payı, özel sektör sağlık yatırımlarının zirve yaptığı 2008 yılında yaklaşık %9,4'e kadar yükselmiş 2013 yılında ise %5,6 olarak gerçekleşmiştir.

Personel için Ayrılan Kaynakların Gelişimi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Tutar (Milyon TL)	4.446	6.485	7.878	8.729	11.318	14.081	15.540	15.386	16.554	21.008	25.449	29.579	5,7
Tutar (2013 yılı Fiyatlarıyla Milyon TL)	12.382	14.417	16.129	16.520	19.543	22.356	22.341	20.817	20.631	24.590	27.356	29.579	1,4
Sağlık Harcamaları içindeki Payı (%)	23,7	26,7	26,2	24,7	25,7	27,7	26,9	26,6	26,8	30,6	34,3	35,1	
GSYİH içindeki Payı (%)	1,3	1,4	1,4	1,3	1,5	1,7	1,6	1,6	1,5	1,6	1,8	1,9	

Personel harcamalarının sağlık harcamaları içindeki oranı 2002 yılında %23,7 iken 2013 yılında %35,1'e yükselmiştir.

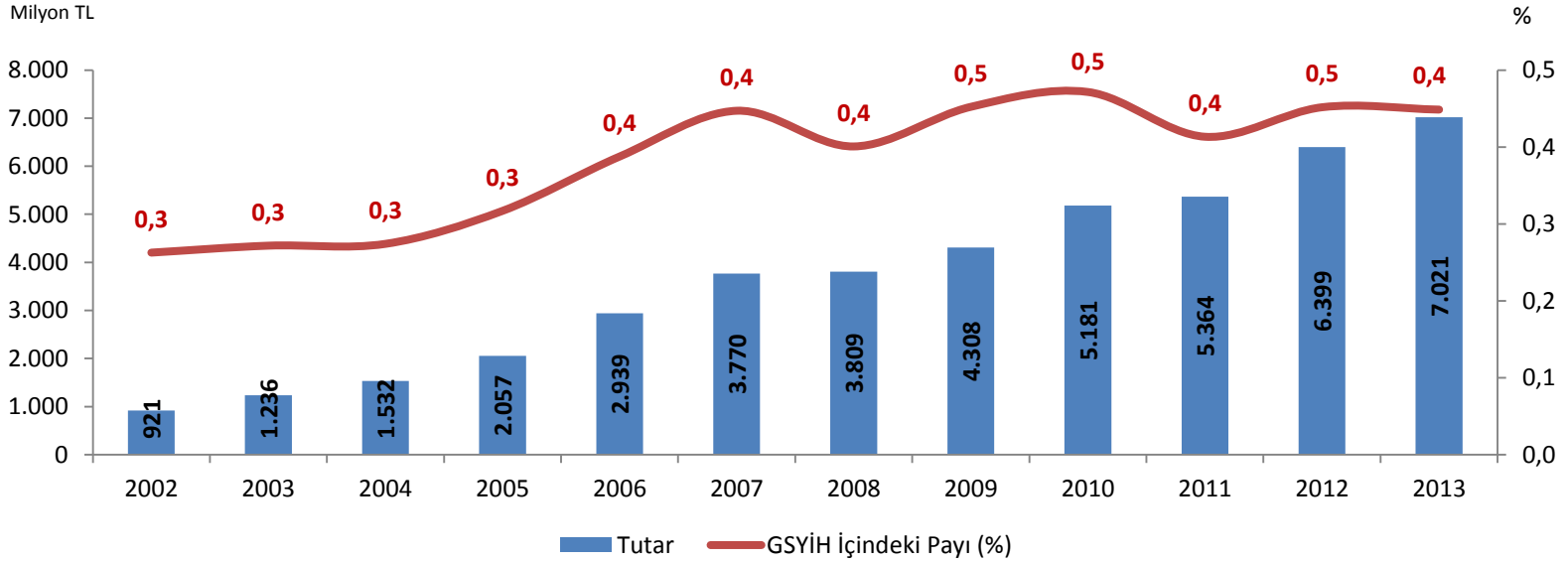
Personel Sayısının Değişimi

Sağlık Personeli	2002	2013
Uzman Hekim	45.457	73.886
Pratisyen Hekim	30.900	38.572
Asistan Hekim	15.592	21.317
Diş Hekimi	16.371	22.295
Eczacı	22.289	27.012
Hemşire	72.393	139.544
Ebe	41.479	53.427
Diğer Sağlık Personeli	50.106	134.488
Diğer Personel	72.543	96.253
Toplam Personel Sayısı	367.130	606.794

Not: Hizmet alım personeli dahil edilmemiştir.

2002 yılında 367 bin civarında olan Türkiye sağlık personeli sayısı 2013 yılında %65 artış ile 607 bin civarına çıkarılmıştır.

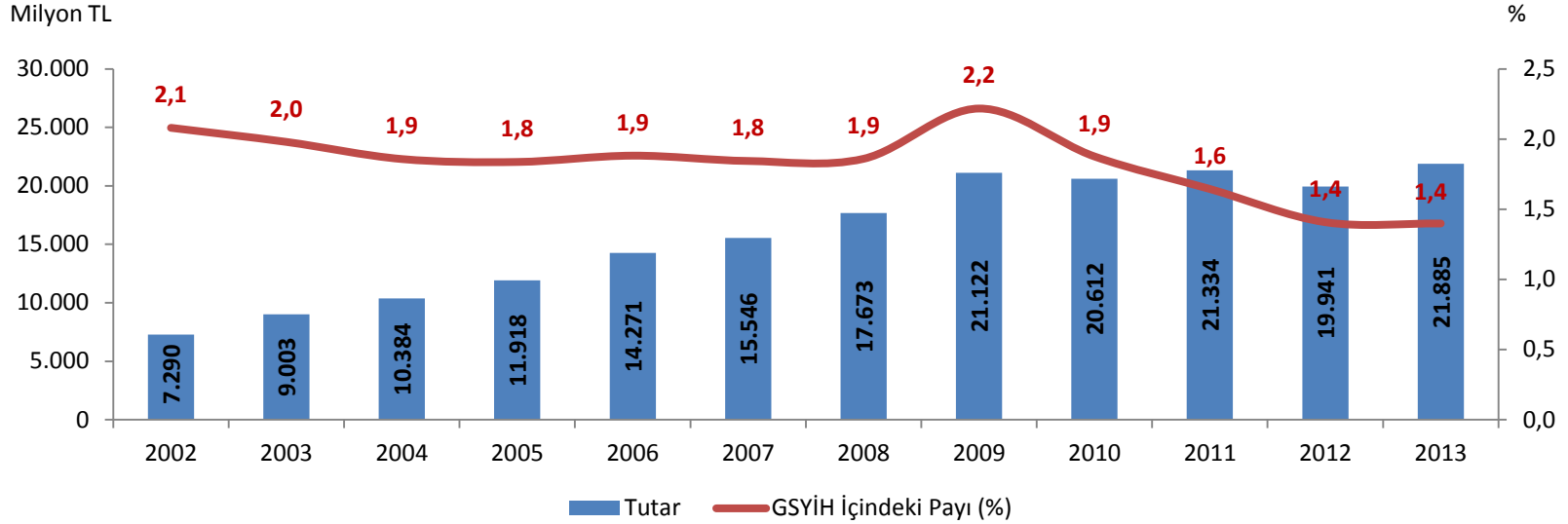
Hizmet Alımları İçin Ayrılan Kaynakların Gelişimi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Tutar (Milyon TL)	921	1.236	1.532	2.057	2.939	3.770	3.809	4.308	5.181	5.364	6.399	7.021	6,6
Tutar (2013 yılı Fiyatlarıyla Milyon TL)	2.564	2.747	3.137	3.892	5.075	5.986	5.475	5.828	6.457	6.278	6.878	7.021	1,7
Sağlık Harcamaları İçindeki Payı (%)	4,9	5,1	5,1	5,8	6,7	7,4	6,6	7,4	8,4	7,8	8,6	8,3	
GSYİH İçindeki Payı (%)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	

2002 yılında Sağlık Bakanlığı'nda hizmet alımıyla 11 bin civarında kişi çalışırken bu sayı 2013 yılında 130 bin civarına yükselmiştir.

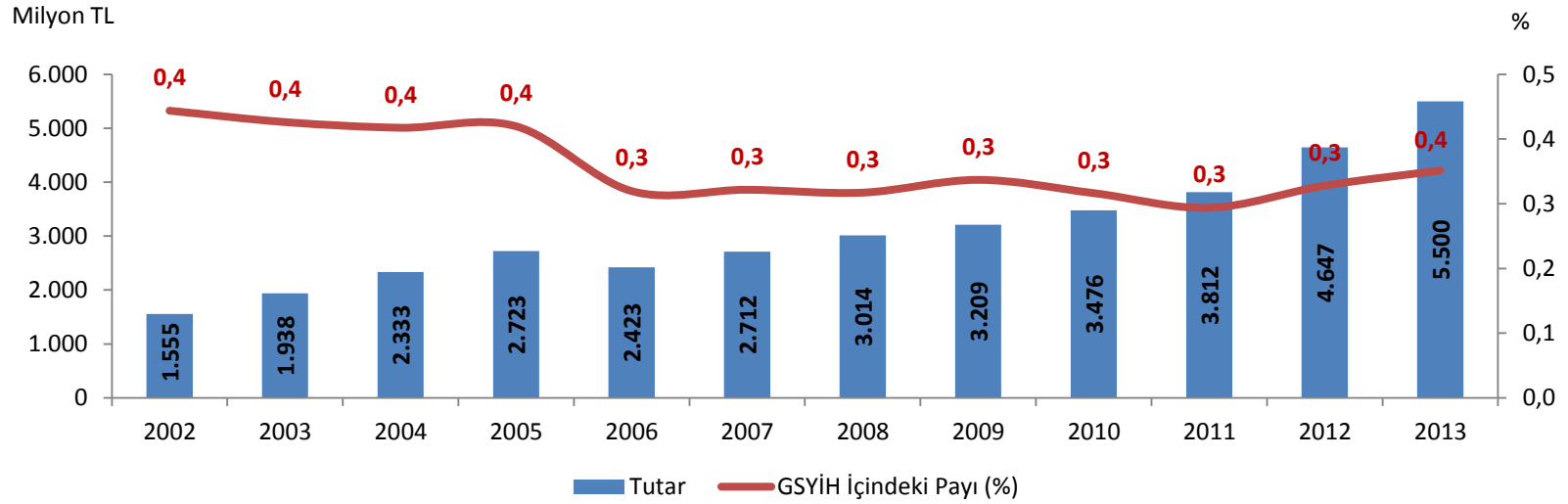
İlaç Hizmetleri İçin Ayrılan Kaynakların Gelişimi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Tutar (Milyon TL)	7.290	9.003	10.384	11.918	14.271	15.546	17.673	21.122	20.612	21.334	19.941	21.885	2,0
Tutar (2013 yılı Fiyatlarıyla Milyon TL)	20.304	20.016	21.259	22.555	24.643	24.683	25.406	28.578	25.688	24.972	21.435	21.885	0,1
Sağlık Harcamaları İçindeki Payı (%)	38,8	37,1	34,6	33,7	32,4	30,5	30,6	36,5	33,4	31,1	26,9	25,9	
GSYİH İçindeki Payı (%)	2,1	2,0	1,9	1,8	1,9	1,8	1,9	2,2	1,9	1,6	1,4	1,4	

2002 yılında ilaç harcamalarının (yatan hasta dahil) sağlık harcamaları içindeki payı %38,8 iken 2013 yılında %25,9'a düşürülmüştür.

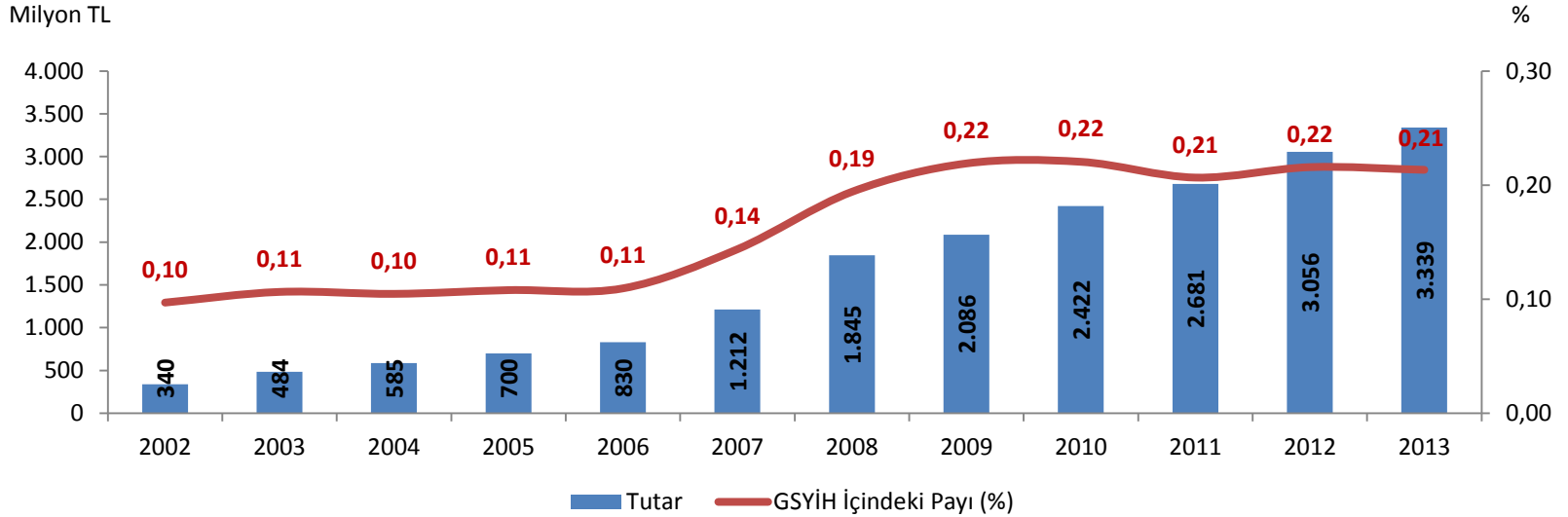
Tıbbi Malzemeler İçin Ayrılan Kaynakların Gelişimi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Tutar (Milyon TL)	1.555	1.938	2.333	2.723	2.423	2.712	3.014	3.209	3.476	3.812	4.647	5.500	2,5
Tutar (2013 yılı Fiyatlarıyla Milyon TL)	4.331	4.309	4.776	5.153	4.184	4.305	4.333	4.341	4.332	4.462	4.995	5.500	0,3
Sağlık Harcamaları İçindeki Payı (%)	8,3	8,0	7,8	7,7	5,5	5,3	5,2	5,5	5,6	5,6	6,3	6,5	
GSYİH İçindeki Payı (%)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	

2002-2013 döneminde tıbbi malzeme harcamalarının sağlık harcamaları içindeki payı %8,3'ten %6,5'e düşmüştür.

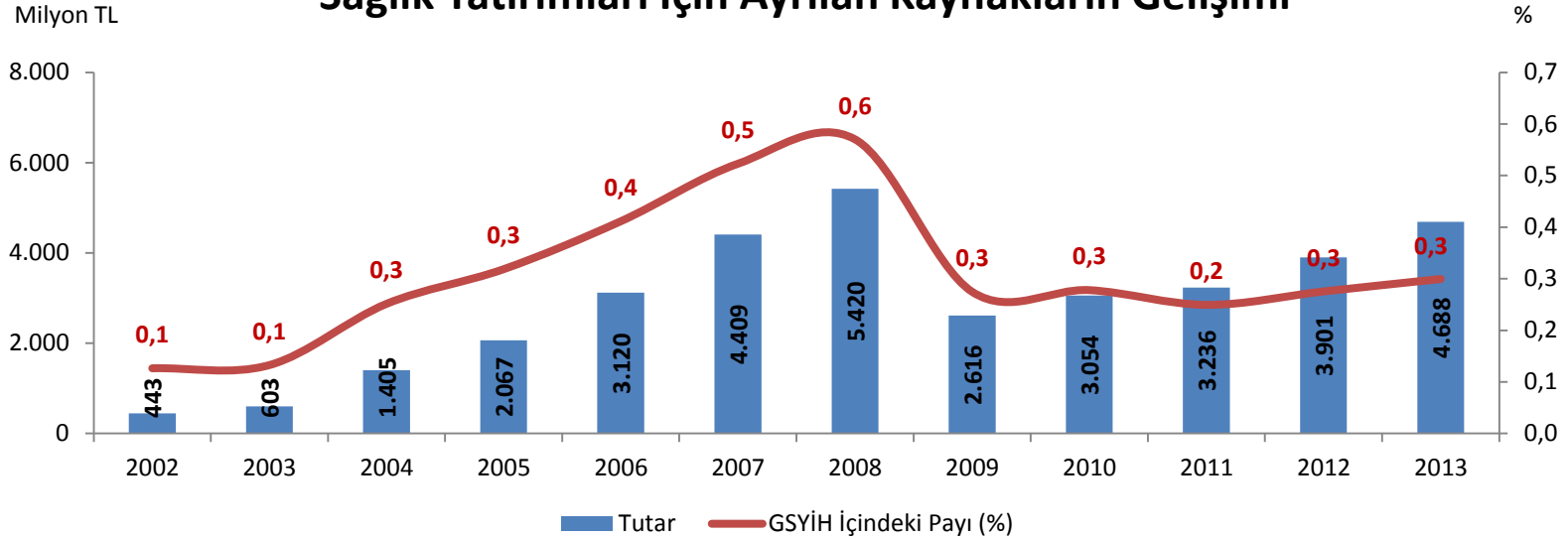
Tıbbi Tetkik Hizmetleri İçin Ayrılan Kaynakların Gelişimi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Tutar (Milyon TL)	340	484	585	700	830	1.212	1.845	2.086	2.422	2.681	3.056	3.339	8,8
Tutar (2013 yılı Fiyatlarıyla Milyon TL)	947	1.075	1.197	1.325	1.433	1.925	2.652	2.822	3.018	3.138	3.285	3.339	2,5
Sağlık Harcamaları İçindeki Payı (%)	1,8	2,0	1,9	2,0	1,9	2,4	3,2	3,6	3,9	3,9	4,1	4,0	
GSYİH İçindeki Payı (%)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	

2002-2013 döneminde tıbbi tetkik giderleri reel olarak %250 civarında artmış, sağlık harcamaları içindeki payı %1,8'den %4,0'a yükselmiştir.

Sağlık Yatırımları İçin Ayrılan Kaynakların Gelişimi

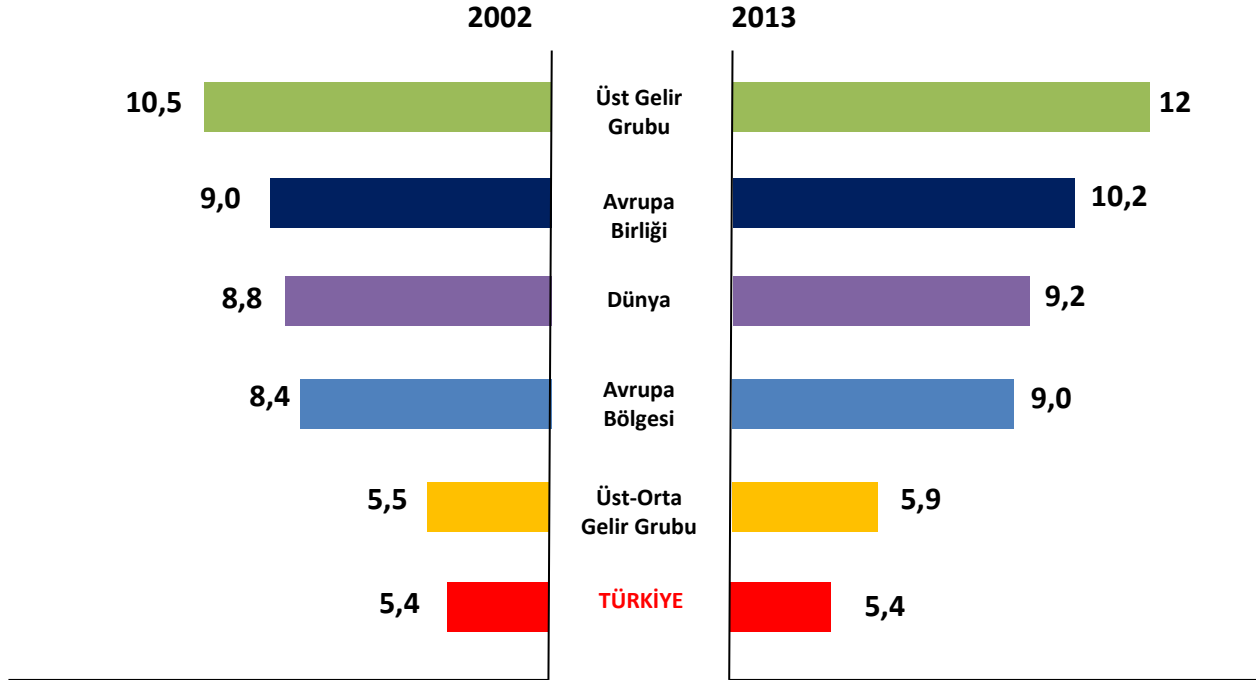
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2002-2013 Artış (Kat)
Tutar (Milyon TL)	443	603	1.405	2.067	3.120	4.409	5.420	2.616	3.054	3.236	3.901	4.688	9,6
Tutar (2013 yılı Fiyatlarıyla Milyon TL)	1.234	1.341	2.876	3.912	5.388	7.000	7.792	3.540	3.806	3.788	4.193	4.688	2,8
Sağlık Harcamaları İçindeki Payı (%)	2,4	2,5	4,7	5,8	7,1	8,7	9,4	4,5	5,0	4,7	5,3	5,6	
GSYİH içindeki Payı (%)	0,1	0,1	0,3	0,3	0,4	0,5	0,6	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	

2002-2013 döneminde sağlık yatırımları için ayrılan kaynağın GSYH içindeki payı %0,1'den %0,3'e yükselmiştir.

G- Sağlık Harcamaları Analizi (2002-2013 Dönemi)

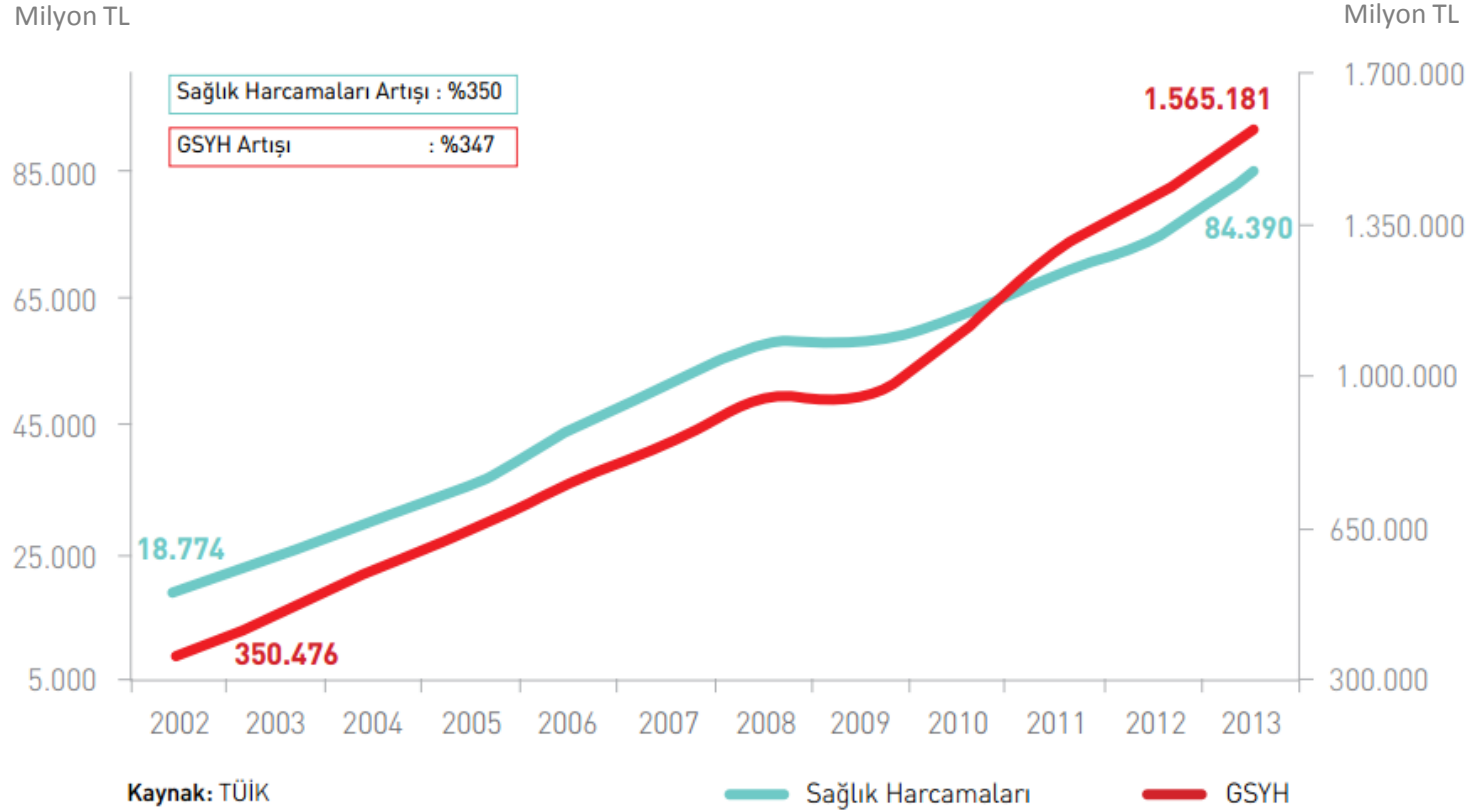
Sağlık Harcamalarının GSYİH İçerisindeki Payı (%)

Ülkemiz, Üst-Orta gelir grubu ülkeler arasında yer almakta olup, sağlığa ayrılan pay bu grup ortalamasının altında kalmaktadır. 2002-2013 döneminde Türkiye’de sağlık harcamalarının GSYİH içerisindeki oranı değişmemiştir.

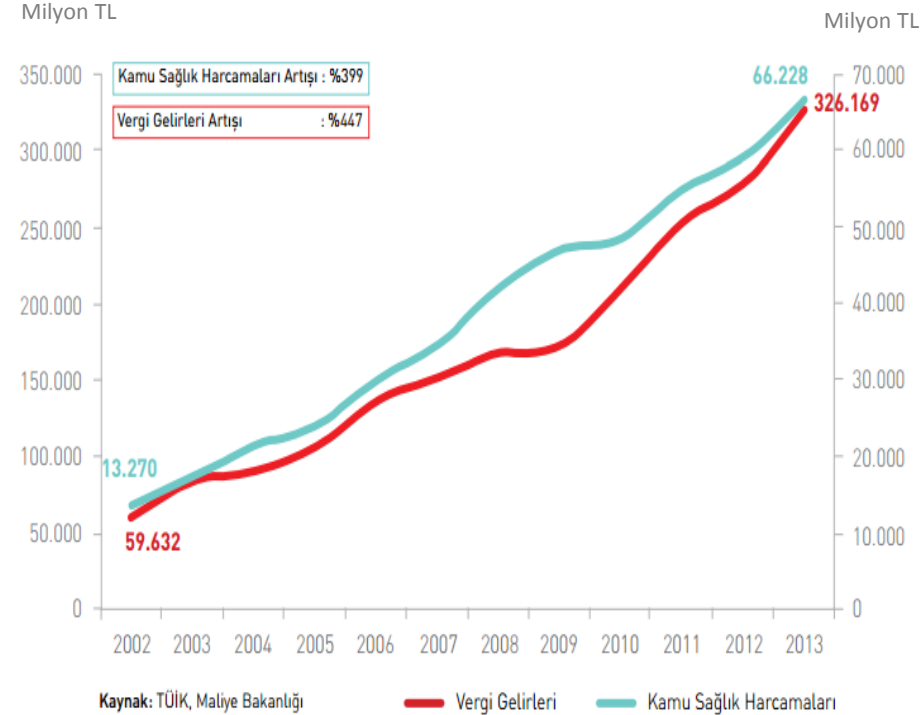
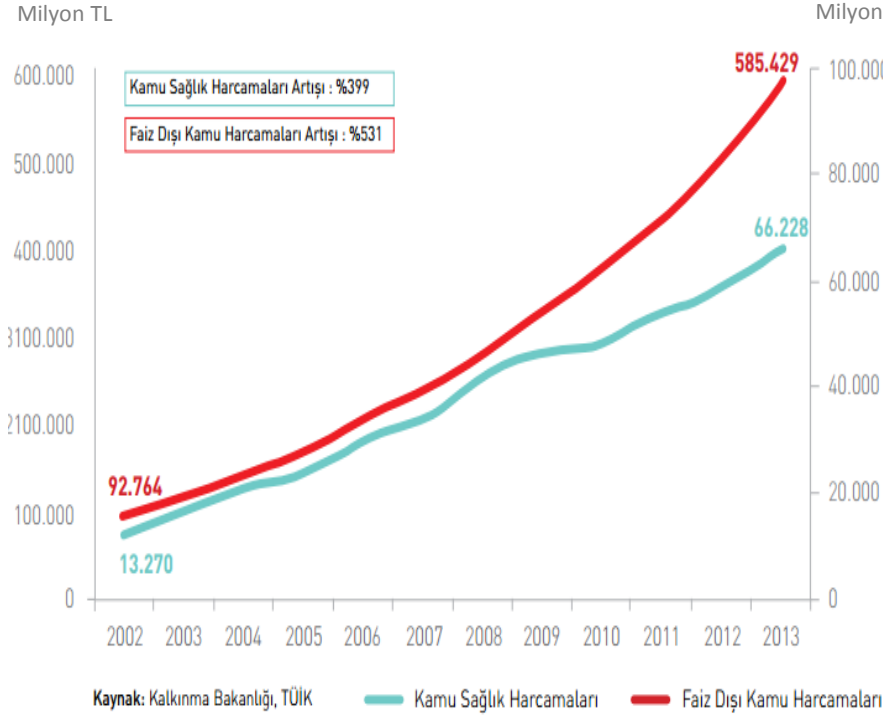

Sağlık Harcamaları ve GSYH Karşılaştırılması

Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Programının uygulandığı 2002-2013 döneminde GSYH artışı ile sağlık harcamaları artışı paralel bir şekilde gerçekleşmiştir. Bu dönemde GSYH harcamalarındaki artış %347 iken sağlık harcamalarındaki artış %350 olmuştur.

Sağlık Harcamalarının Faiz Dışı Kamu Harcamaları ve Vergi Gelirleri İle Karşılaştırılması

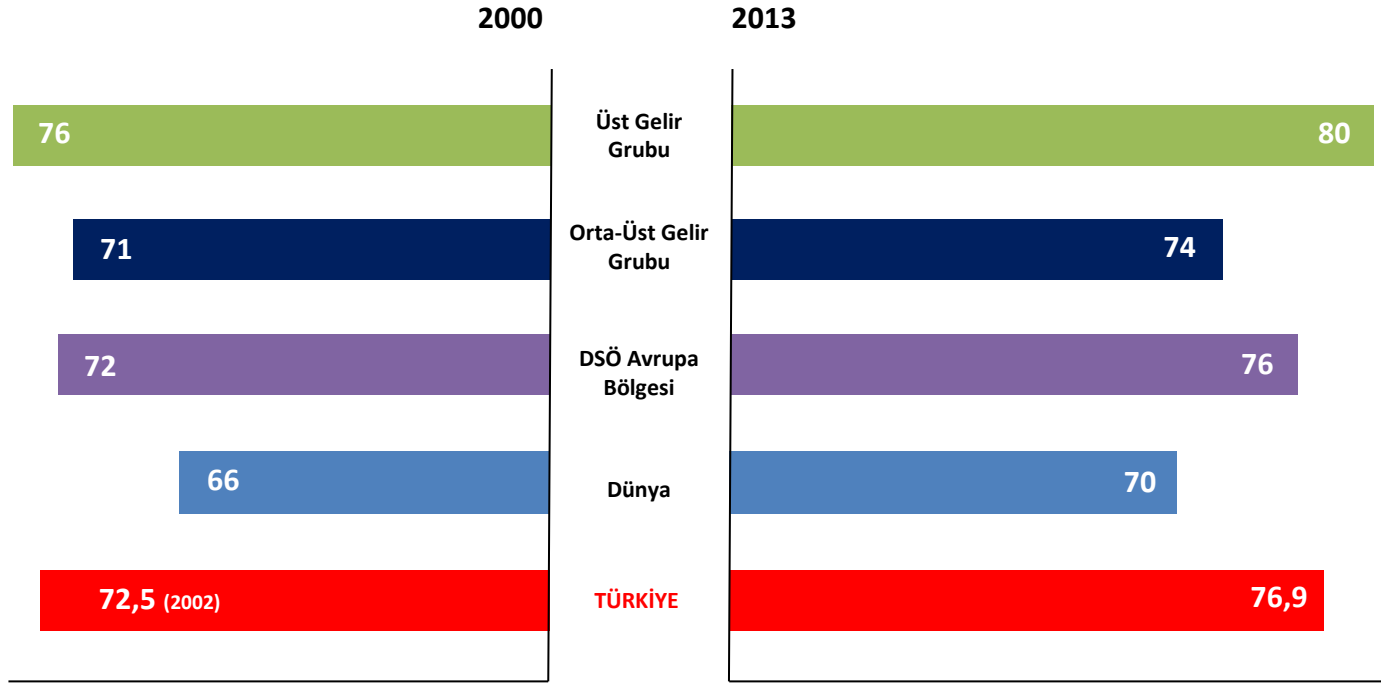

2002-2013 döneminde sağlık hizmetlerinde yaşanan gelişmeler göz önüne alındığında ve faiz dışı kamu harcamaları ve vergi gelirlerindeki artış oranı incelendiğinde bu durum finansal sürdürülebilirlik açısından olumludur.

H- Değerlendirme ve Sonuç

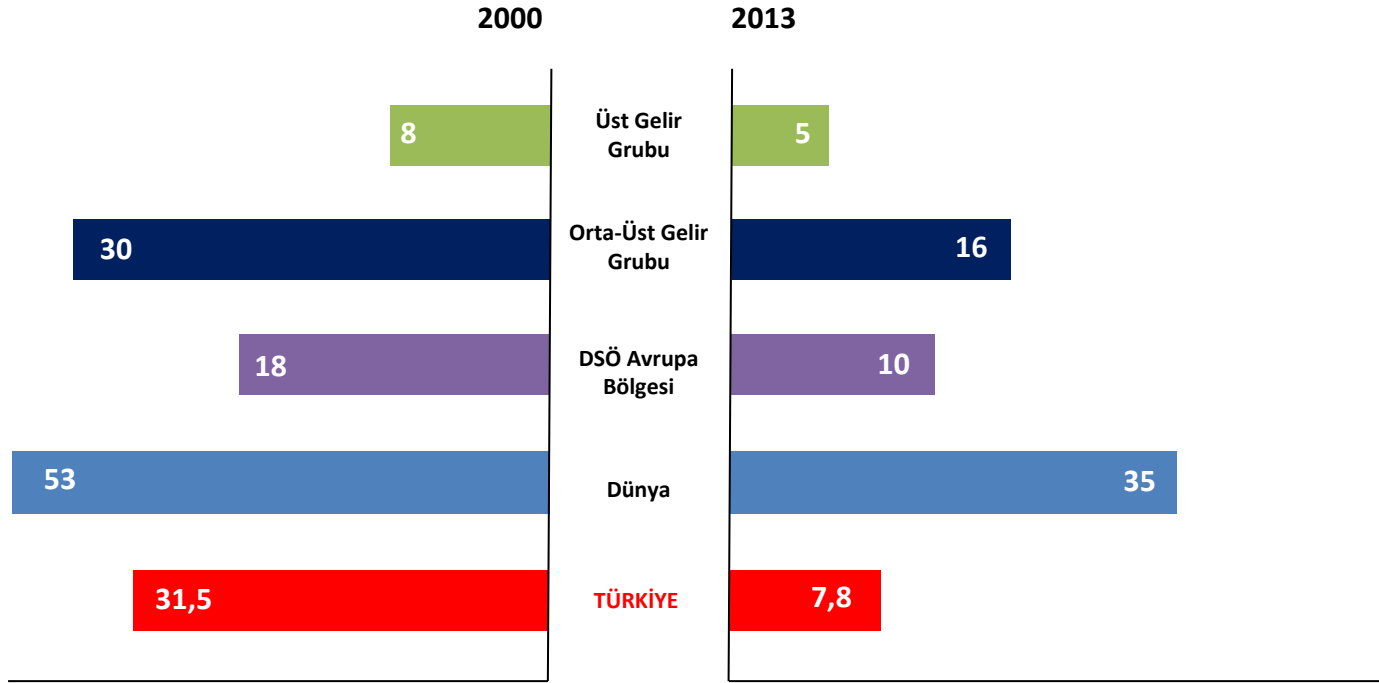
Doğumda Beklenen Yaşam Süresi (Yıl)

Kaynak: TÜİK, WHO Global Health Observatory Database, Sağlık İstatistikleri Yıllığı

Türkiye ile aynı gelir grubunda olan ülkelerde doğumda beklenen yaşam süresi 2000-2013 yılları arasında 3 yıl uzarken ülkemizde bu artış 4,4 yıl olmuştur.

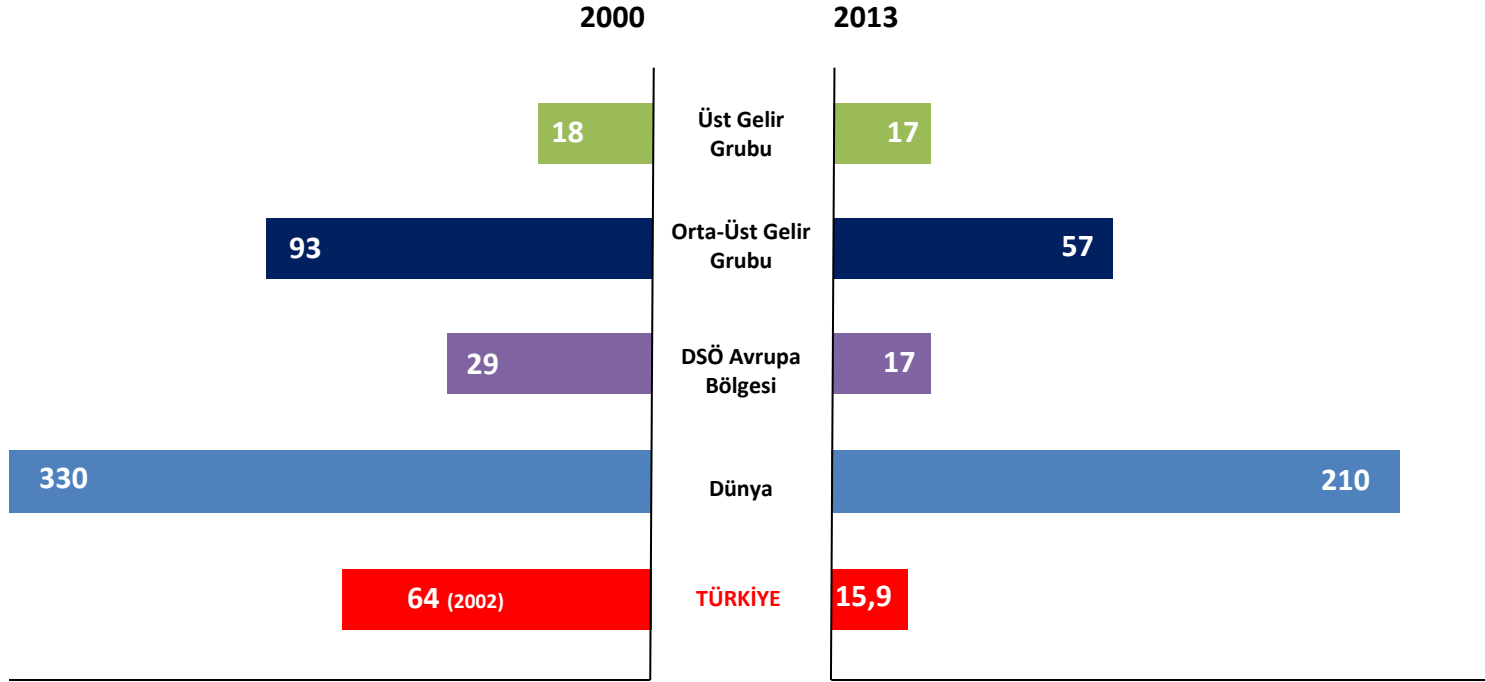
Bebek Ölüm Hızı (1.000 Canlı Doğumda)

Kaynak: WHO World Health Statistics 2014, WHO Global Health Observatory Database

2000-2013 döneminde ülkemiz ile aynı gelir grubunda olan ülkelerde bebek ölümleri %47 azaltılabildiği görülmüştür. Türkiye’de bu oran %75 olmuştur.

Anne Ölüm Oranı (100.000 Canlı Doğumda)

Kaynak: WHO World Health Statistics 2014, WHO Global Health Observatory Database

2000-2013 döneminde ülkemiz ile aynı gelir grubunda olan ülkelerde anne ölümleri %39 azaltılabiliştir. Türkiye’de bu oran %75 olmuştur.

Sağlık Harcamaları İçerisinde Kamunun Payı (%)

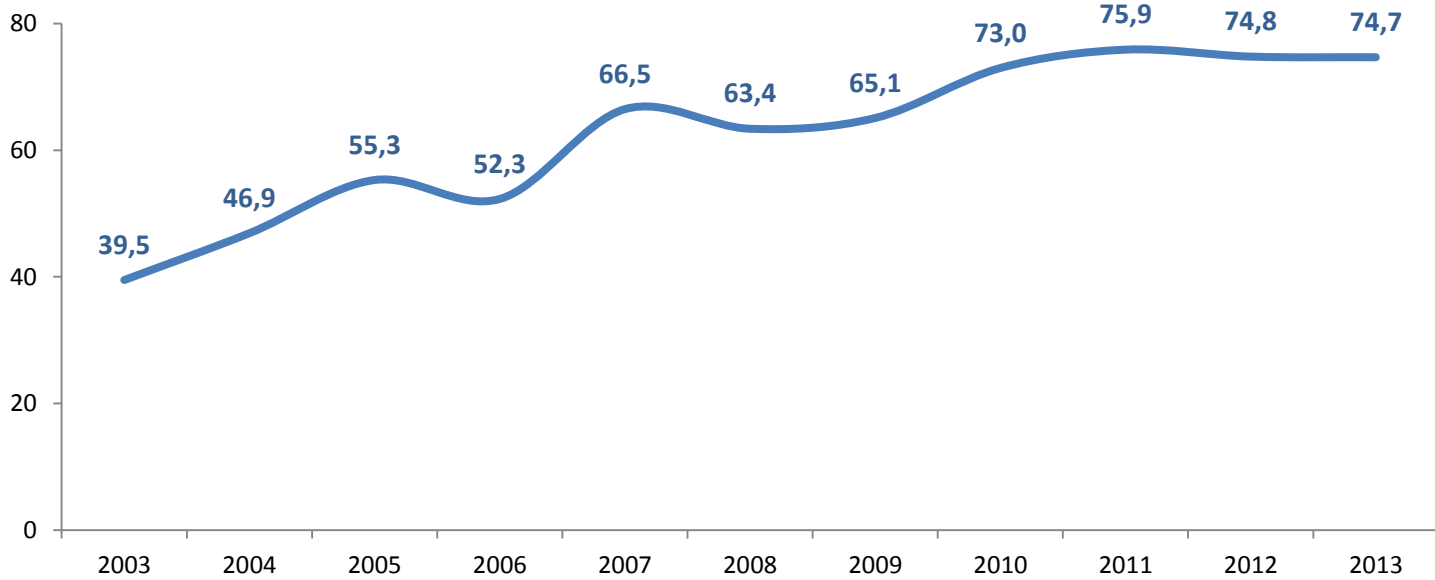

Kaynak: WHO World Health Statistics 2014, OECD Health Data 2013

*2002 ** 2013

2002-2013 döneminde sağlık harcamaları içerisinde kamunun payı diğer ülkelere kıyasla daha yüksek oranda artmıştır.

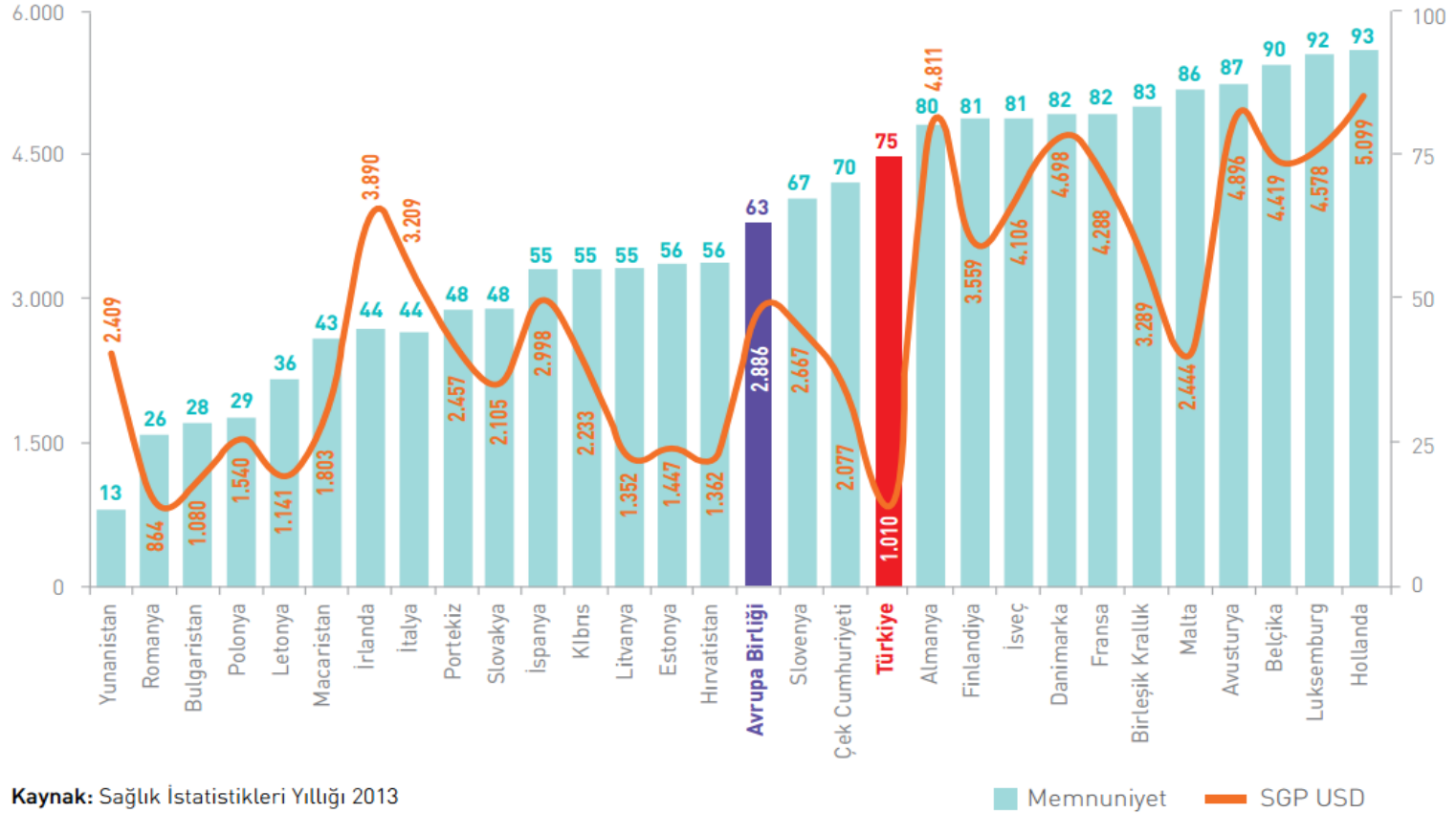
Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet (%)

2003-2013 yılları arasında yürütülen Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Programı ile Türkiye sağlık sistemi finansman yapısından, hizmet anlayışına, vatandaşın beklentisinden, personel davranışlarına, ayrılan kaynak miktarından, finansal sürdürülebilirliğe kadar oldukça farklı bir yere gelmiştir.

Bu program ile Türkiye'de önemli bir dönüşüm yaşanmıştır.

Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet (%) ve Kişi Başı Sağlık Harcaması, (SGP USD, 2013)

Kaynak: Sağlık İstatistikleri Yılı 2013

Kişi başı sağlık harcaması Türkiye'ye yakın olan Bulgaristan'da sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranı Türkiye'nin üçte biri (%28) kadardır. Sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranı Türkiye'ye yakın olan Çek Cumhuriyeti'nin (%70) kişi başı sağlık harcaması (2.077 SGP USD) Türkiye'nin 2 katının üzerindedir.

İlginize Teşekkür Ederim.

Çalışmanın Tamamına <http://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/> adresinden veya www.mehmetatasever.com adresinden ulaşabilirsiniz.